

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

13^E JAARGANG

WOENSDAG 15 FEBRUARI 1928

No. 633

INHOUD.

	Blz.
SURTAXES D'ENTREPÔT ET D'ORIGINE door <i>Mr. C. C. Gischler</i>	144
De Vrachtenmarkt gedurende de tweede helft van 1927 door <i>C. Vermey</i>	145
Onze Haringvisserij in 1927 door <i>P. E. van Renesse</i> ..	147
De nieuwe statistiek der loonen in de Metaalnijverheid door <i>J. Goedkoop</i> met Naschrift door <i>Mr. Dr. J. H. van Zanten</i>	148
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING:	
Het rapport van de „Liberal Industrial Enquiry Committee” door <i>F. W. Forge</i>	149
AANTEKENINGEN:	
Provinciale en gemeenteleeningen	151
Indexcijfers van scheepsvrachten	153
BOEKAANKONDIGING:	
L. de Bree: Gedenkboek van de Javasche Bank, bespr. door <i>Mr. J. Westerman Holstijn</i>	153
Dr. Richard Hennig: Freie Ströme!, bespr. door <i>Mr. J. C. Baak</i>	154
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	154
MAANDCIJFERS:	
Résumé uit het „Monthly Bulletin of Statistics”	155
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	156—162
Geldkoersen. Bankstaten. Goederenhandel.	
Wisselkoersen. Effectenbeurzen. Verkeerswezen.	

INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN.

Algemeen Secretaris: *Mr. Q. J. Terpstra*.

ECONOMISCH-STATISTISCHE BERICHTEN.

COMMISSIE VAN ADVIES:

Prof. Mr. D. van Blom; J. van Hasselt; Jhr. Mr. L. H. van Lennep; Mr. K. P. van der Mandele; Prof. Dr. E. Moresco; Mr. Dr. L. F. H. Regout; Dr. E. van Welderen Baron Rengers; Prof. Mr. H. R. Ribbius; Jan Schilthuis; Mr. Q. J. Terpstra; Prof. Mr. F. de Vries.

Gedelegeerd lid: *Prof. Mr. Dr. G. M. Verrijn Stuart.*

Redacteur-Secretaris: *S. Posthuma.*

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam. Telefoon Nr. 3000. Postrekening 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 23,— per jaar. Losse nummers 50 cents. Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonneés, leden en donateurs kosteloos, voor zover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruigeplaatweg.*

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage. Postchèque- en girorekening No. 6729.*

14 FEBRUARI 1928.

Zoals reeds uit den zeer gemakkelijken toestand van de geldmarkt tijdens de maandswisseling viel te voorspellen, is het aanbod van geld gedurende de afgelopen berichtswEEK sterk toegenomen. De verschillende geldkoersen liepen dan ook snel terug. Particulier disconto daalde van $4\frac{3}{16}$ pCt. tot $3\frac{13}{16}$ pCt. en callgeld liep van $4\frac{1}{4}$ tot ongeveer 3 pCt. terug. Hiermede was

het laagste punt bereikt en trad een kleine reactie in, zoodat gisteren, met vrij veel aanbod van wissels, weder $3\frac{15}{16}$ pCt. werd toegestaan en callgeld voor $3\frac{1}{4}$ à $3\frac{1}{2}$ pCt. werd verhandeld. De prolongatierente schommelde tusschen $3\frac{1}{2}$ en 4 pCt.

* * *

Op den weekstaat van De Nederlandsche Bank blijkt de post binnenlandsche wissels van f 89,5 miljoen tot f 79,5 miljoen te zijn teruggelopen. De beleeningen geven een stijging van f 4,8 miljoen te zien.

De goudvoorraad bleef vrijwel onveranderd. Het zilver klom met een goede f 100.000,—. De post papier op het buitenland vertoont een vermeerdering van f 5,1 miljoen, terwijl de diverse rekeningen onder het actief met f 16,1 miljoen bleken te zijn teruggegaan.

De biljettencirculatie daalde van f 795,4 miljoen tot f 774,3 miljoen. Het tegoed van het Rijk klom met f 7,4 miljoen. De rekening-courantsaldi van anderen gaven een daling van f 2,7 miljoen te zien. Het beschikbaar metaalsaldo steeg met f 3,4 miljoen. Het dekkingspercentage bedraagt ruim 54.

* * *

De stemming op de wisselmarkt bleef vast. De groote geldruimte deed de vraag naar vreemde wissels voor geldebelegging sterk toenemen. Dollars stegen van $2,48\frac{3}{4}$ tot $2,48\frac{7}{16}$; Ponden van $12,09\frac{1}{2}$ tot 12,11 en ook de overige wissels liepen meer of minder op. Alleen Markten ondergingen niet veel verandering meer na de sterke rijzing van de vorige week. De vraag voor belegging bleef echter ook voor dezen wissel sterk aanhouden.

LONDEN, 13 FEBRUARI 1928.

Over het algemeen was geld verleden week gezocht en slechts tot hogere prijzen verkrijgbaar met de gebruikelijke uitzondering voor Vrijdag en Zaterdag. De markt kon zich echter zonder hulp van de Bank van Engeland redden.

Disconto bleef vast gedurende de week van $4\frac{3}{16}$ — $4\frac{1}{4}$ met eenige vraag voor het continent (Parijs).

De wisselkoersen zijn rustig met een verdere verzwakking voor Dollars en Guldens op 4,87% en 12,10%.

SURTAXES D'ENTREPÔT ET D'ORIGINE.

De onlangs verschenen cijfers nopens het havenverkeer van Straatsburg in 1927 vestigen weer eens de aandacht op de bescheiden plaats, welke Nederland met betrekking tot dit verkeer inneemt en op de quaestie der Fransche surtaxes, welke als de voornaamste oorzaak van dezen onbevredigenden toestand kunnen worden beschouwd.

Het kan daarom zijn nut hebben het onderwerp nog eens ter sprake te brengen, vooral nu men er hier den laatsten tijd, in het openbaar althans, zoo weinig meer van hoort.

De zaak, waar het om gaat, herinnert men zich. Frankrijk heft, al reeds sedert jaren, ter bescherming van de eigen havens, speciale rechten van invoer, onder den naam „surtaxes d'entrepôt et d'origine". De „surtaxe d'entrepôt" treft goederen van buiten Europa, welke via een niet-Fransche zeehaven worden aangevoerd; de „surtaxe d'origine" treft een aantal goederen van Europeesche herkomst, bij invoer uit een ander land dan het land van oorsprong.

Toen het vredesverdrag van Versailles Frankrijk weer tot Rijnsoeverstaat maakte, werden deze surtaxes automatisch van toepassing op de goederen, welke van overzee langs den Rijn hun weg naar Frankrijk vonden. Straatsburg toonde zich met dezen toestand weinig ingenomen. Het voelde zich, als importhaven van Frankrijk, bij de zeehavens ten achter gesteld en wenschte op gelijken voet met deze te worden behandeld. Evenwel, door tegenkanting van de zeehavens, kreeg Straatsburg de gelijkstelling niet; wat het wel kreeg was een bijzondere regeling, welke tevens in Frankrijk's politiek jegens België paste. Bepaald werd nl. — successievelijk in 1919 en 1921 — dat Elzas-Lotharingen en het Saargebied, niet alleen via de Fransche zeehavens, maar ook langs de routen Antwerpen-Rijn-Straatsburg en Antwerpen-spoor-Thionville hun goederen van overzee konden betrekken en omgekeerd hun goederen langs de route Straatsburg-Rijn-Antwerpen naar een Fransche of Fransch-koloniale zeehaven konden uitvoeren, zonder dat betaling van surtaxe verschuldigd zou zijn. Deze regeling, geldig tot op den huidigen dag, heeft tot gevolg gehad, dat Straatsburg zich meer en meer op Antwerpen oriënteerde en dat tusschen haar en de zee de Schelde de groote verbindingsweg werd.

In welke mate, toonen de volgende cijfers:

Omvang van het totale goederenverkeer der Straatsburger haven:

1913.....	1.983.000 ton
1922.....	1.905.000 „
1924.....	2.730.000 „
1926.....	3.570.000 „
1927.....	4.351.000 „

Men ziet hieruit hoe snel Straatsburg zich, dank zij de verruiming van haar achterland en de steeds verder doorgevoerde regularisatie van den Boven-Rijn, als Rijnhaven ontwikkelt.

Totaal goederenverkeer der Straatsburger haven in 1927: 4.351.000 ton.

Hiervan passeerde de grens bij Lobith opgaand en afkomend 1.443.000 t.¹ waarvan rechtstreeks:

n. Antwerpen	472.000 t. ²⁾³⁾	
v. „	776.000 t. ²⁾⁴⁾	
Tot. „	1.248.000 ton	
n. Rotterdam	95.000 t. ⁵⁾	
v. „	62.000 t. ⁵⁾	
Tot. „	157.000 „	
		1.405.000 „

blijft over voor de andere Belgische en Nederlandsche havens 38.000 t. waarvan Amsterdam kreeg 8.000 ton.⁵⁾

¹⁾ Volgens de Fransche statistiek.

²⁾ Volgens opgaven van het Comité de Surveillance du Remorquage gratuit.

Vóór den oorlog verdeelde zich het Straatsburger verkeer over Rotterdam en Antwerpen in verhouding ongeveer van $\frac{1}{4}$ tot $\frac{3}{4}$, hetgeen bij de huidige kwanta zou geven:

voor Rotterdam	1.054.000 ton
voor Antwerpen	351.000 „

Op deze basis dus miste Rotterdam in 1927 het vervoer van rond 900.000 ton. Men moet over dit feit niet gering denken. Financieel vertegenwoordigt het, ruw geschat, een directe inkomstenderving voor Rijk, Gemeente en havenbedrijven van over de twee miljoen gulden en daarbij komt dan het indirecte na-deel, dat onze scheepvaart en handel door afleiding van het verkeer naar Antwerpen als vreemde haven lijdt.

Mag nu inderdaad de boven geconstateerde ontwikkeling geheel aan Antwerpen's bevoorrechte positie inzake de surtaxe worden toegeschreven?

Van de over Antwerpen komende goederen hebben gedurende de eerste elf maanden⁶⁾ van 1927 rechtstreeks van de vrijstelling van surtaxe geprofiteerd:

In tonnen			
Langs den Rijn naar Straatsburg	van Straatsburg	Per spoor via Thionville naar Elzas/Loth.	naar Saargebied
374.000	1.000	95.000	30.000

In ieder geval dankt dus Antwerpen, rechtstreeks aan het haar verleende privilege, de helft ongeveer van haar totaal vervoer naar Straatsburg langs den Rijn. En de aantrekkingskracht, welke van dit basisvervoer op de verdere trafiek uitgaat, kan moeilijk overschat worden. De schepen, gevuld met graan, dat onder vrijdom van surtaxe van Antwerpen naar Straatsburg reist, komen met potasch en zwavel geladen op Antwerpen terug en het graan van Europeeschen oorsprong, dat, theoretisch althans, evengoed over Rotterdam zou kunnen gaan, kiest toch bij voorkeur zijn route over de Scheldestad, omdat daar ter plaatse nu eenmaal de handelsverbindingen zijn. Zoo gaat het met de andere, minder massale transporten eveneens, zoodat men veilig mag aannemen, dat de verplaatsing van het vervoer van Rotterdam naar Antwerpen, welke boven werd geconstateerd, practisch gesproken vrijwel geheel aan invloed der surtaxe te wijten is.

Wat is van Nederlandsche zijde tegen deze belemmering van het vrije verkeer langs Nieuwe Waterweg en Noordzeekanaal te doen?

Overwogen is, onder het bestaande internationale regiem van den Rijn, de door Frankrijk getroffen regeling als onrechtmatig aan te vechten. Het punt is althans door den Nederlandschen gedelegeerde in de Centrale Commissie voor de Rijnvaart ter sprake gebracht, meer, bepaaldelijk in verband met art. 14 der Mannheimer-Acte. Dit artikel luidt:

„Die vertragenden Teile sind darüber einverstanden, dass „alle Erleichterungen, welche für den Ein-, Aus- und Durchgang von Waren auf andern Land- und Wasserstrassen „eingeführt werden, auch für den Ein-, Aus- und Durchgang auf dem Rheine zugestanden werden sollen.“

Men kan echter moeilijk volhouden, dat de door Frankrijk getroffen regeling met de letter van dit voorschrift strijdt; discriminatie van goederen naar gelang van den weg, waarlangs zij op den Rijn gekomen zijn of van de haven, waar zij werden overgeladen, blijft mogelijk. Er is dan ook tot nu toe niet gebleken, dat de besprekingen in den boezem der Centrale Commissie practisch effect hebben gesorteerd. Misschien zou met meer kans op succes een beroep op art. 6 der Rijnvaartacte kunnen worden beproefd. De redactie van dit voorschrift is als volgt:

„Von den auf dem Rheine ein- oder ausgehenden Waaren „dürfen keine höheren Eingangs- oder Ausgangs-Abgaben

³⁾ Waaronder 345.000 ton potasch en 69.000 ton zwavel.

⁴⁾ Voor ongeveer drie vierden graan.

⁵⁾ Volgens de Nederlandsche statistiek.

⁶⁾ De cijfers over de maand December zijn nog niet bekend.

„erhoben werden, als beim Eingange oder Ausgange über „die Landgrenze.“

Immers, thans worden door Frankrijk goederen onder omstandigheden bij invoer over de landgrens (in casu spoorlijn via Thionville) minder zwaar belast, dan bij invoer via (Rotterdam en) den Rijn.

Naast de mogelijkheid van een officieel beroep door Nederland op de Rijnvaartacte, blijft de mogelijkheid bestaan van stappen langs diplomatieken weg. In dit verband kan het nuttig zijn te wijzen op een merkwaardig resultaat, dat Duitschland ten deze door onderhandelen heeft bereikt. Het betrof den vrijdom van surtaxe voor goederen, welke tusschen Antwerpen en Straatsburg in een Duitsche Rijnhaven werden overgeladen. In beginsel heeft zulke overlading verlies van het genot van vrijdom van surtaxe ten gevolge. Een uitzondering gold slechts, als de overlading — al of niet gepaard met opslag op den wal — door val van het water of stremming van het verkeer noodzakelijk was geworden en daarbij gebruik was gemaakt van de accomodatie, waarover de Fransche Regeering ingevolge het vredesverdrag van Versailles in de havens van Mannheim, Ludwigshafen en Duisburg beschikt.

Deze toestand beteekende, dat de Compagnie des Entrepôts français du Rhin, welke genoemde Fransche concessies exploiteert, tegenover de Duitsche maatschappijen een soortgelijke geprivilegieerde positie bezat, zij het natuurlijk op veel enger terrein, als Antwerpen inneemt tegenover Rotterdam. De Duitsche havenbedrijven, speciaal in Mannheim, zagen zulks met leede oogen aan, onderhandelingen tusschen Duitschland en Frankrijk volgden en het resultaat is geweest het Parijsche douane-decreet van 31 Aug. 1927, waarbij de achterstelling der Duitsche bedrijven opgeheven werd.

Hiermede wil natuurlijk allermintst gezegd zijn, dat ook voor Nederland uitkomst langs diplomatieken weg te verkrijgen zou zijn; er wil wél mee gezegd zijn, dat de kwestie der surtaxes niet als een zoodanig intern-Fransche aangelegenheid mag worden beschouwd, dat zij zich geheel aan de invloedssfeer van buitlandsche pogingen tot wijziging onttrekt.

C. C. GISCHLER.

DE VRACHTENMARKT GEDURENDE DE TWEDE HELFT VAN 1927.

In tegenstelling met het tweede halfjaar 1926, toen de vrachtenmarkt onder den invloed der Engelsche mijnwerkersstaking een voor de algemeene vrachtvaart zeer gunstig verloop had en de vrachten tengevolge der zeer levendige vraag naar ruimte voor het vervoer van kolen naar Europa een scherp stijgende lijn volgden, was het verloop van het tweede semester 1927 minder bevredigend en bleef over het geheel ten achter bij de gunstige tendens gedurende de eerste zes maanden van het afgelopen jaar. Voor een deel moet dit ongetwijfeld worden toegeschreven aan het ontbreken van factoren, die de vrachtenmarkt aanvankelijk nog beheerschten, t.w. afwikkeling van vóór het einde van het conflict in de Engelsche mijnindustrie aangegane verplichtingen, in vele gevallen neerkomend op uithetaling van aanzienlijke bedragen uit hoofde van schadevergoeding aan reederijen, die zich bereid verklaarden vrachtcontracten te annuleeren en in zeker niet mindere mate aan de uiterst levendige vraag naar ruimte voor graanvervoer naar Europa.

In het tweede halfjaar deden zich deze factoren, die men gevoelig „the aftermath of the great industrial upheaval“ zou kunnen noemen, niet langer gelden; de vrachtvaart-reederijen waren evenals vóór het conflict uitsluitend aangewezen op de mindere of meerdere vraag naar scheepsruimte van de voornaamste afluadcentra en het was opnieuw de wet van vraag en aanbod, die niet beïnvloed door buitengewone omstandigheden het prijsverloop bepaalde.

Gaan wij den gang van zaken in het tweede halfjaar 1927 na dan zien wij, dat de vraag zich vrijwel be-

perkte tot Zuid-Amerika, dat dank zij een ongekend gunstigen oogst practisch zonder onderbreking het geheele jaar door een aanzienlijke hoeveelheid scheepsruimte heeft opgenomen. Op de groote beteekenis der Laplata-markt hebben wij reeds in vroegere artikelen gewezen; ook gedurende het afgelopen jaar werd het beeld, dat de vrachtenmarkt toonde, goeddeels beheerscht door de vraag naar tonnage van Argentinië. Gedurende het tijdvak 1 Januari—24 December bedroeg het totaal verscheepte kwantum niet minder dan 54.800.000 quarters! Niet minder dan 1331 schepen met een draagvermogen van rond 8.5 millicen tons vonden in de graanvaart van Zuid-Amerika naar Europa emplot tot vrachtcijfers, die over het geheel bevredigend waren. Slechts in Juli — één der ongunstigste maanden van het afgelopen jaar — daalde de vracht vrij scherp tot 18/6 per ton, zijnde de laagst-betaalde vracht gedurende het afgelopen jaar, doch in vergelijking met de laagst-betaalde vracht in 1926, t.w. 12/6 per ton, levert het laagterecord van 1927 nochtans het bewijs, dat de grondtoon dezer markt in 1927 aanzienlijk beter was. In Augustus liep de vracht echter op tot 25/-, om echter in September, reeds toen een hernieuwde reactie ontstond, tot 21/- te dalen. De laatste maanden van het jaar brachten wederom herstel en in December jl. werd voor booten van handige grootte tot 25/- per ton betaald.

Geheel tegengesteld aan de Laplata-markt was de gang van zaken op de St. Lawrence. Ontwikkelde zich in Mei een zeer levendige vraag naar ruimte van Montreal tot oplopende prijzen, reeds in Juni verviel deze markt, die normaliter gedurende de maanden Mei/October een welkome steun aan de vrachtenmarkt als geheel biedt, in een toestand van lethargie, die verscheidene maanden aanhield. Zoo kon voor Juli-tonnage niet meer dan 8½/9 dollarcent per 100 lbs. worden gemaakt, een cijfer, dat indien men het vergelijkt met de vracht van 20 dollarcent in Mei betaald, den desolaten toestand dezer markt wel zeer duidelijk demonstreert. Zelfs de gebruikelijke herfstopleving bleef ditmaal uit, al toonden de vrachten voor September tijdelijk een gunstiger beeld. Van een „eind-spurt“, die de vrachten voor October/November aflading als regel doet oplopen was ditmaal geen sprake; integendeel, bij gebrek aan vraag sloot het seizoen in uiterst loome stemming en kon voor handige November-tonnage hoogstens \$ 0.12 per 100 lbs. worden bedongen.

De stemming op de Oostersche markten was aanvankelijk niet ongunstig; Zuid-Australië betaalde voor Juni-tonnage 42/6 per ton naar het Ver. Kon./Europeesch Vasteland, terwijl van Karachi tonnage op basis van 25/- per ton draagvermogen basis één loshaven Ver. Kon./Eur. Vasteland plaatsing vond. In verband met het eind van het Australisch verscheppingsseizoen hield de vraag naar ruimte echter spoedig op en de minder gunstige oogstvooruitzichten enerzijds en het arbeidsconflict anderzijds waren oorzaak, dat de December-bevrachtingen, zoowel van West- als van Zuid-Australië, slechts betrekkelijk gering in aantal waren. Ook van Britsch-Indië toonden de „open markt“ bevrachtingen een geleidelijke vermindering; het overvloedig aanbod van lijnruimte is oorzaak, dat de vraag naar vrije tonnage tot steeds geringer afmetingen wordt teruggebracht, zoodat deze markt in tegenstelling met vóór den oorlog van veel minder beteekenis voor de algemeene vrachtvaart-reederijen is. Van het Verre Oosten kwamen in November/December een aantal bevrachtingen voor Januari/Februari aflading van soyaboonen naar Duitsche Noordzeehavens/Scandinavië tot stand op basis van 32/6 à 35/- per ton. Tenslotte nam Zuid-Afrika, dat op een gunstigen maisoogst gedurende het afgelopen seizoen kan terugzien, een aantal booten op voor maïsvervoer naar Europa tot vrachten van ca. 25/- per ton voor October/November aflading.

In Augustus viel één belangrijk levendiger vraag dan in het tijdvak Mei/Juli naar ruimte voor graan-

vervoer van de Pacific Kust naar Europa op te merken; op basis van 35/- per ton kwam een vrij groot aantal bevrachtingen tot stand. Gedurende de laatste maanden van het jaar was het vrij ruime aanbod van tonnage intusschen oorzaak, dat het vrachtenpeil tot 30/- à 31/- per ton terugliep. Terloops zij hier opgemerkt, dat op het oogenblik vrij belangrijk oponthoud bij de belading wordt ondervonden: een wachttijd van veertien dagen vooraleer met de belading een aanvang wordt gemaakt behoort geenszins tot de uitzonderingen en het behoeft wel geen betoog, dat de toch al niet zeer bevredigende reisresultaten der tot laatstgenoemde cijfers bevrachte schepen door dit oponthoud zeer ten ongunste worden beïnvloed.

De Zwarte Zee bood weinig steun aan de vrachtenmarkt; het voor export bestemde kwantum Russisch graan was aanzienlijk geringer dan het jaar tevoren. t.w. 4.204.000 quarters in 1927 tegen 9.207.000 quarters in 1926. De Donau-exporten waren daarentegen omvangrijker, n.l. 9.209.000 quarters tegen 7.968.000 quarters in 1926. Zooals overigens uit het overzicht der vrachtgemiddelden blijkt, waren de ertsvrachten van de Middellandsche Zee over het geheel eenigszins hooger dan in het normale jaar 1925, doch de onbevredigende uitgaande kolenvrachtingen waren oorzaak, dat vooral voor de kleinere vrachtschepen deze vaart weinig loonend was.

De uitgaande kolenvrachtingen van Wales bewogen zich gedurende het tweede halfjaar 1927 over het geheel op een weinig bevredigend peil en het vrachtgemiddelde blijft dan ook 3d tot 9d per ton beneden het gemiddelde cijfer, dat in 1926 werd betaald. Gedurende de laatste maanden van het jaar daalde de vracht van Wales naar Genua zelfs tot 7/- per ton — hoogste vracht in 1927: 12/- — naar Port Said tot 9/3 per ton — hoogste vracht 14/- — en naar Piraeus tot 9/6 per ton — hoogste vracht in 1927: 14/- per ton. Ook naar Zuid-Amerika bewogen zich de door Wales gedurende het tweede halfjaar betaalde vrachten op een laag peil; van 15/- in Februari daalde de vracht geleidelijk tot 13/6 om in November tenslotte het cijfer van 11/- per ton te bereiken. Tal van reeders gaven er dan ook terecht de voorkeur aan hun groote schepen in ballast naar Zuid-Amerika te zenden.

De houtvaart op de Oostzee, waarin gedurende het seizoen tal van kleinere schepen emplooi vinden, was gedurende het afgelopen jaar over het geheel minder bevredigend. Werden gedurende de eerste maan-

den en het midden van het verscheppingsseizoen al vrachten betaald, die een batig reissaldo lieten, de maand October en de periode onmiddellijk aan de sluiting van het seizoen voorafgaande waren uitgesproken ongunstig. Ongeacht het feit, dat de schepen op wintermerk ladende een veel geringer deklast dan in de zomermaanden kunnen vervoeren, daalde het vrachtenpeil gemiddeld nochtans 4/- per Std.; deze vrachtdaling, gevoegd bij de lage kolenvrachtingen naar de Oostzee, maakte het dan ook uiterst moeilijk schepen in deze vaart loonend te exploiteeren. De weinig gunstige toestand blijkt uit het groot aantal in Noorwegen per ulto. 1927 opgelegde schepen, n.l. 99 met een draagvermogen van 203.540 ton. In Januari steeg dit aantal tot 161 schepen met een draagvermogen van 328.215 ton! Voor Zweden waren deze cijfers weliswaar iets gunstiger, maar op zichzelf niettemin hoog genoeg om den onbevredigenden toestand in de korte vaart duidelijk te illustreeren. Op 26 Januari waren n.l. 72 schepen met een draagvermogen van 124.296 ton opgelegd.

Evenals vorige jaren laten wij een aan het Daily Freight Register ontleend beknopt overzicht van de hoogste en laagste vrachten gedurende het afgelopen jaar en de vrachtgemiddelden gedurende het tijdvak 1923/27 volgen (zie onderstaande tabel).

Was derhalve het tweede halfjaar voor de algemene vrachtvaart minder gunstig, het afgelopen jaar was over het geheel niet onbevredigend. Reeds spoedig na het einde van het conflict in de Engelsche mijnindustrie daalden de prijzen der bunkerkolens, wat der exploitatie-rekening direct ten goede kwam. Hoezeer trouwens de vrachtenmarkt in 1927 in het teeken der graanverscheppingen stond, blijkt uit een vergelijking tusschen de hoeveelheid graan, sedert 1 Augustus jl. naar Europa verscheept, t.w. 37.325.000 quarters tegen 33.740.000 quarters gedurende het overeenkomstig tijdvak 1926/27.

Helaas zijn de onmiddellijke vooruitzichten op de vrachtenmarkt uitgesproken ongunstig. Na een korte periode van groote activiteit is de Laplata-markt teruggevallen in een toestand van lethargie, die het vrachtenpeil scherp heeft doen terugloopen. Ook de overige markten zijn met uitzondering van Cuba uiterst lusteloos. De hoop der vrachtvaart-reederijen is thans gevestigd op de gunstige tarwe- en maïsoogsten in Zuid-Amerika. Zoodra Europa, dat zich tijde-

	1927	1926	1925	1924	1923		
	Hoogste	Laagste	Gem.	Gem.	Gem.		
	vr.	vr.	Gem.	vr.	vr.		
<i>Kolenvrachtingen.</i>							
Wales/Bahia Blanca	13/9	11/-	13/1	17/8	15/7	13/0½	14/7½
„ /Genua	12/-	7/-	9/4	10/1	8/11½	10/2½	10/5½
„ /Port Said	14/-	8/9	11/5½	11/8½	10/6½	11/8½	10/10½
„ /Colombo	18/6	13/-	15/9	16/7½	13/8	14/4	13/5
N.-Amerika/Lower Plate	\$ 5.15	\$ 3.15	\$ 3.90	\$ 4.93	\$ 3.99	\$ 3.62	\$ 3.80
„ /West-Italië	„ 4.—	„ 2.—	„ 3.05	„ 4.79	„ 3.01	„ 3.17	„ 3.25
Durban/Aden-Perim	16/9	12/-	14/8½	14/11½	12/1½	15/3½	15/4½
„ /Colombo	15/6	10/-	14/2½	11/4½	10/4	12/11	12/3½
„ /Singapore	17/-	10/-	12/8½	11/3½	10/2½	14/0½	12/9
Rotterdam/Genua	10/9	7/4½	8/7½	9/8½	8/7½	10/8	—
„ /Port Said	12/6	9/-	10/4½	10/5½	10/11	11/3	—
„ /River Plate	14/-	10/6	12/7½	15/8	15/4	12/5	—
<i>Graanvrachtingen.</i>							
Montreal/Antwerpen/Hamburg	\$ 0.21 p.100%	8½	15½	16½	13½	15½	13½
N.-Amerika/ „	„ 0.24 „ 100%	10	15½	18½	12½	15	12
Bahia Blanca/V. K./Eur. V.	35/-	17/-	25/4½	18/8	17/11½	26/4½	22/2½
San Lorenzo/ „ „	35/-	18/6	25/0½	27/3½	17/2½	26/1½	23/3
Z.-Austr./Vict./Ver. K./Eur. Vasteland	49/6	36/3	43/4½	42/3½	46/8½	44/6½	34/1½
W.-Austr./Midd. Zee/Ver. Kon./Eur. Vasteland ..	45/-	35/-	40/2½	38/10½	39/9½	39/11½	37/5½
Bombay/V. K./Eur. V. p. t. draagv.	29/3	20/-	23/5½	19/11	23/6½	26/3½	26/6½
<i>Suikervrachtingen.</i>							
Cuba/Ver. Kon./Eur. V.	25/-	15/9	19/10	18/6½	19/2½	22/5½	20/3
<i>Rijstvrachtingen.</i>							
Burma/Ver. Kon./Eur. V.	35/-	26/9	31/9	25/0½	29/8½	32/11	29/2½
<i>Ertsvrachtingen.</i>							
Bilbao/Rotterdam	6/6	5/6	5/11	6/5½	5/10½	6/6½	7/0½
Huelva/ „ (Tinto terms)	7/-	5/6	5/10½	6/7	5/9	6/6	6/11½
Algiers/ „	6/6	4/6	5/3½	7/6½	4/8½	6/4½	5/9

lijk als koper heeft teruggetrokken, wederom meerder belangstelling aan den dag legt zal, naar verwacht mag worden, een betere stemming baanbreken, al blijft de aanzienlijke hoeveelheid tonnage in aanbouw een bedreiging voor een blijvende verbetering van het vrachtenpeil.

C. VERMEY.

Rotterdam, Februari 1928.

ONZE HARINGVISSCHERIJ IN 1927.

In het nummer van 7 December jl. vestigde ik de aandacht op de toenemende beteekenis van den motorlogger voor ons haringvisscherijbedrijf. Deze spiegelt zich ook af in de onderstaande cijfers betreffende den omvang en de uitkomsten van dit bedrijf met de drie verschillende vaartuigsoorten.

	1927			1926		
	Stoom-loggers	Motor-loggers	Zeil-loggers	Stoom-loggers	Motor-loggers	Zeil-loggers
Aantal schepen in bedr.	57	68	195	58	41	284
Gezamenl. aantal reizen	427	448	779	402	240	1.017
reisd.	11.230	11.590	30.960	11.340	7.670	42.089
Vangst in kantjes	200.600	168.200	215.200	171.260	76.590	259.172
Gem. vangst per reisd. in KG.)	1.790	1.450	695	1.510	998	616
Gem. vangst per schip in kantjes	3.519	2.473	1.104	2.953	1.868	913

1) Gewicht der haring in verschen staat.

Niet alleen blijkt de omvang der motorloggervisscherij in vergelijking tot die van 1926 aanmerkelijk te zijn toegenomen, maar vooral de vangsten der motorloggers waren verleden jaar aanmerkelijk ruimer. Bovendien voerden deze vaartuigen toen bijna 30 pCt., in 1926 slechts 15 pCt. van de totale vangst aan. Met de zeilloggers was het tegenovergestelde het geval.

Evenals ons land brachten ook Groot-Brittannië en Duitsland meer gezouten Noordzeeharing voort. De Britsche productie bedroeg rond 1.463.800 tonnen (1.380.000 tonnen in 1926) en de Duitse rond 235.000 kantjes (182.300 kantjes in 1926). Rekent men, dat de Britsche tonnen gemiddeld 115 KG., de Duitse en Hollandsche 90 kantjes haring bevatten, dan blijkt de totale productie van gezouten haring te hebben bedragen 242.083.000 KG. in 1927 en 220.539.000 KG. in 1926. De productie van het afgelopen jaar was dus ruim 20 miljoen KG. grooter dan in 1926. In het begin van 1927 was de voorraad echter vermoedelijk kleiner dan in het begin van 1926, zoodat moeilijk is na te gaan, in hoeverre in 1927 meer van het product beschikbaar was.

Hoe dit zij, in de afzetgebieden werd veel meer aan de markt gebracht. Raadpleegt men de cijfers, gepubliceerd door het Centraal Bureau voor de Statistiek en de officieele Britsche handelsstatistiek, dan blijkt de uitvoer van gezouten haring uit beide landen respectievelijk in 1927 en 1926 bruto bedragen te hebben:

Nederlandsche export	62.126.000 KG.	60.722.000 KG.
Britsche	278.731.000 "	261.313.000 "

Te zamen . . . 340.857.000 KG. 322.035.000 KG.

De Britsche invoer in ons land, welke bruto 11.788.000 KG. in 1927 en 9.678.000 KG. in 1926 bedroeg, kan geacht worden in hoofdzaak voor wederuitvoer bestemd te zijn geweest. Brengt men deze in mindering, dan blijkt uit beide landen te zamen naar de overige afzetgebieden te zijn uitgevoerd: 329.069.000 KG. in 1927 en 312.357.000 KG. in 1926, een toename dus met 16.712.000 KG. Duitsland, een der voornaamste afzetgebieden, produceerde zelf 53.600 kantjes of 4.824.000 KG. gezouten Noordzeeharing meer dan in 1926.

De grootere hoeveelheid, welke aan de markt kwam, kon alleen tegen lagere prijzen afzet vinden, zoodat de gemiddelde waarde per 100 KG. van onzen uitvoer daalde van f 18,02 in 1926 tot f 17,68 in het afgelopen jaar. Hieruit blijkt ten duidelijkste, dat de markttoestand nog geen wezenlijke verbetering had ondergaan.

De Duitse markt schijnt, althans voor ons product,

gunstiger te zijn geweest dan in het voorafgaande jaar. Blijkens de officieele Duitse statistiek vermeerderde de invoer van gezouten haring in Duitsland van 969.537 tonnen in 1926 tot 997.543 tonnen in 1927, terwijl de Duitse haringvisscherij 53.600 kantjes meer aanvoerde. Een grooter deel van den invoer was bovendien voor binnenlandsch gebruik bestemd; de uitvoer van Duitsland toch bedroeg slechts 6.305 tonnen tegen 15.923 tonnen in 1926. De export uit ons land naar Duitsland nam toe van 36.271.000 KG. in 1926 tot 36.848.000 KG. in 1927. Desniettemin was de gemiddelde waarde van dien uitvoer in beide jaren nagenoeg gelijk.

Een aanwijzing voor de vermeerderde koopkracht van Duitsland vindt men ook in het feit, dat de vraag naar de goedkope doch minderwaardige Noorsche haring afnam. De invoer toch van dat artikel liep terug van 152.344 tonnen in 1926 tot 136.948 tonnen in 1927.

De afzetmoeilijkheden, waarmede het Noorsche bedrijf te kampen had, brachten de Noorsche Regeering ertoe, twee millioen kronen beschikbaar te stellen, om als garantie te dienen voor Noorsche exporteurs, die haring aan Sovjet-Rusland zouden willen leveren. Het resultaat was, dat de Noorsche uitvoer naar dat land vermeerderde van slechts 981.400 KG. in 1926 tot 25.310.700 KG. in 1927. Bovendien kocht Sovjet-Rusland in het begin van het jaar nog 10.846.000 KG. (in 1926 slechts 597.000 KG.) van de duurere Engelsche haring. Een bewijs, dat ook de afzetgelegenheid in dat land aan het verbeteren is en dat er heel wat gezouten Noordzeeharing afgezet zou kunnen worden, indien de economische omstandigheden er niet zoo ongunstig waren.

Een opmerkelijk en heugelijk verschijnsel is verder de toeneming van den invoer van gezouten Noordzeeharing in Polen, oudtijds een der voornaamste afzetgebieden voor dat artikel. De invoer van Groot-Brittannië in Polen en Danzig bedroeg verleden jaar 75.781.000 KG. tegen 61.249.000 KG. in 1926. Hetgeen in Danzig geïmporteerd wordt, is in hoofdzaak voor wederuitvoer naar Polen bestemd, naar gelang er invoervergunningen voor verkregen kunnen worden. Het zijn dus zeer belangrijke hoeveelheden pekelharing, welke uit Groot-Brittannië hun weg naar Polen vinden. Onze export daarheen, hoewel nog onbeduidend, vertoonde verleden jaar eveneens eenige toeneming.

De uitvoer van ons land naar Frankrijk ondervond blijkbaar den gunstigen invloed van de koersstijging van den Franschen franc. Hij nam nl. niet alleen eenigermate toe, maar uit de cijfers van de waarde van den invoer blijkt, dat de Franschen gemiddeld ook meer voor de haring besteedden.

In België was de toestand daarentegen in dit opzicht veel ongunstiger: de gemiddelde waarde per 100 KG. van de ongeveer in gelijke hoeveelheid daarheen gezonden haring, daalde nl. volgens onze handelsstatistiek van f 14,72 in 1926 tot f 13,22 in 1927.

De Vereenigde Staten van Noord-Amerika namen verleden jaar meer haring van ons af, doch tegen gemiddeld lagere prijzen.

De hoop voor een verbetering van de markt voor de gezouten Noordzeeharing blijft bij den handel nog voornamelijk gevestigd op het Oosten: Rusland en Polen, hoewel het zich, voor zoover Rusland betreft, niet laat aanzien, dat zij spoedig vervuld zal worden.

Doordat onze exporthandel gemiddeld met lagere prijzen genoegen moest nemen, was ook de waarde van de haring bij aanvoer over het algemeen kleiner; naar schatting zal zij gemiddeld per kantje f 17,30 hebben opgebracht, tegen f 18,40 in 1926.

Het feit, dat de vangsten in doorsnee aanmerkelijk grooter waren, had echter ten gevolge, dat ondanks die geringere gemiddelde waarde, de besommingen gemiddeld hooger waren.

Over het algemeen geven de uitkomsten van onze haringvisscherij in het afgelopen jaar, althans voor

zoover het bedrijf met mechanisch voortbewogen schepen betreft, meer reden tot tevredenheid dan in het jaar tevoren.

P. E. VAN RENESSE.

DE NIEUWE STATISTIEK DER LOONEN IN DE METAALNIJVERHEID.

In de Econ.-Statistische Berichten van 25 Januari 1928 spreekt Mr. Dr. J. H. van Zanten onder bovenstaand hoofd een afkeurend oordeel uit over de veranderingen, die de publicaties van het N.A.M. (Normalisatiebureau voor Arbeidszaken in de Metaalnijverheid) hebben ondergaan.

Het wekt echter bevreemding, niet alleen, dat de schrijver te bevoegder plaats geen inlichting heeft ingewonnen naar de reden van deze wijzigingen, doch blijkbaar zelfs niet de moeite heeft genomen na te gaan, waarin de wijzigingen bestonden. Immers, in tegenstelling met wat de heer Van Z. schrijft, is de splitsing der werklieden bij de nieuwe regeling juist nog meer doorgevoerd dan vroeger. Vroeger werden de werklieden gesplitst in 2 hoofdgroepen, t.w.: minderjarigen en meerderjarigen. De minderjarigen werden weer naar leeftijd onderverdeeld, de meerderjarigen gesplitst in geschoolden, geoefenden en ongeschoolden.

De bedoeling daarvan was de werklieden te verdeelen in jongeren, waarvan men verwachten kon, dat zij in doorsnee jaarlijks in loon zouden stijgen, en ouderen, die den leeftijd van loonstijging te boven waren en die dus, wat den leeftijd betrof, als één groep konden worden beschouwd.

Daar men niet over gegevens beschikte betreffende de gemiddelde leeftijdsgrens van loonstijging en het juist vaststellen van deze grens toen ook niet van veel belang scheen, nam men eenvoudigheidshalve den meerderjarigheidsleeftijd als grens tusschen beide groepen aan.

Toen echter begin 1927 onderhandelingen werden geopend tusschen den Metaalbond en den Alg. Nederl. Metaalbewerkerbond (later gevolgd door de Katholieke en Christelijke bonden) over een af te sluiten collectief contract, waarbij de Moderne Bond een minimum loon eischte voor iederen werkmán, die den 23-jarigen leeftijd had bereikt, werd het van belang na te gaan op welken leeftijd in werkelijkheid de doorsnee-werkman zijn volle bekwaamheid bereikt en daarmee het volle loon verdiend heeft.

Te dien einde werd een enquête ingesteld, loopende over alle werklieden in dienst bij Metaalbondleden, welke enquête zeer verrassende en belangrijke resultaten opleverde, die niet alle hier kunnen worden vermeld, doch te zijner tijd in een rapport zullen worden neergelegd.

Een van die resultaten was, dat het gemiddelde loon der werklieden, naar leeftijd ingedeeld, een zeer regelmatig stijgend verloop had en dat stabilisatie van loon intrad:

voor de geschoolden	op 30-jarigen leeftijd.
„ „ geoefenden	„ 28- „ „
„ „ ongeschoolden	„ 26- „ „

terwijl bij alle groepen na den 65-jarigen leeftijd de lijn weer begon te dalen.

De onderhandelingen werden daarna door den Metaalbond op basis van deze leeftijdsgrenzen voortgezet, doch leidden niet tot resultaat. Daar echter het onderzoek met zoo onomstootelijke zekerheid de leeftijdsgrenzen tusschen „ouderen” en „jongeren” had uitgewezen, werd besloten de vroegere min of meer willekeurige grens van den meerderjarigheidsleeftijd te verlaten en de nieuwe grenzen ook bij de halfjaarlijksche statistiek van het N.A.M. in te voeren.

De wijziging bestaat dus in een verschuiving van de grens tusschen beide hoofdgroepen, die vroeger bestonden uit meerderjarigen en minderjarigen en thans leeftijdsgroepen A en B worden genoemd.

De werklieden, behorende tot de leeftijdsgroep B (de jongeren), zijn dan weer, evenals vroeger met de

minderjarigen het geval was, onderverdeeld in groepen naar leeftijd en daar de leeftijdsgrenzen hooger liggen, zijn er thans dus meer ondergroepen dan vroeger het geval was. Bovendien is deze leeftijdsgroep B, behalve naar leeftijd en naar gemeenteklasse, ook nog onderverdeeld in de drie vakgroepen: geschoolden, geoefenden en ongeschoolden, hetgeen vroeger niet het geval was. Dit werd thans noodig ten einde den overgang aan te geven naar de leeftijdsgroep A, waarin de gemiddelde looncijfers voor de drie vakgroepen natuurlijk uiteenloopen.

M.a.w. het hiaat, dat vroeger bestond tusschen het looncijfer van de 20-jarigen (de hoogste nog minderjarige leeftijd) en het looncijfer van de meerderjarigen, was volkomen aangevuld en een volledig overzicht van de geleidelijke loonstijging tot aan het hoogste gemiddelde loon verkregen.

Wel verre van een inkrimping van gegevens, mag men dit een belangrijke en logische uitbreiding noemen, waardoor nieuwe gezichtspunten op den loontoestand worden verkregen.

Men moge het breken met de continuïteit betreuren; dit bezwaar mag niet zoo zwaar wegen, dat belangrijke verbeteringen daardoor worden nagelaten. Ook statistiek moet levend blijven, zich aanpassen aan omstandigheden en gewijzigde inzichten, anders verstart het tot een dood cijfermateriaal, waar niemand belang in stelt.

Bovendien is het breken met de continuïteit in dit geval nog minder bezwaarlijk, omdat het verschil in looncijfers volgens de oude en de nieuwe methode vrij nauwkeurig bekend is, doordat voor de eerste gemeenteklasse, welke verreweg de belangrijkste is en het grootste aantal werklieden omvat, de gegevens over het eerste halfjaar 1927, zoowel volgens de oude, als volgens de nieuwe methode verzameld zijn. Het verschil, dat natuurlijk alleen tusschen de vroegere groep meerderjarigen en de tegenwoordige leeftijdsgroep A bestaat, kwam uit op een verhooging der gemiddelde uurinkomencijfers ten gevolge van de nieuwe methode van:

5 cents voor de geschoolden,
2 „ „ „ „ geoefenden,
2 „ „ „ „ ongeschoolden.

Anders ligt de zaak betreffende het weglaten der looncijfers van iedere gemeente afzonderlijk en het enkel publiceren der looncijfers van de gemeenteklassen als geheel. Hier geldt het inderdaad een inkrimping der publicaties, een inkrimping waartoe eerst werd besloten na herhaaldelijke en uitvoerige discussies tusschen de Metaalbondleden, waarbij per slot van rekening aan den wensch van een groote meerderheid werd gevolg gegeven.

Wat de aanleiding tot deze inkrimping is geweest, ligt voor de hand. Het mag bekend worden gerekend, dat werkgevers over het algemeen geen bezwaar hebben tegen publicaties van collectieve, doch wel tegen die van individuele loongegevens. Aan het N.A.M. is dan ook geheimhouding opgelegd ten opzichte van de looncijfers van iederen werkgever afzonderlijk.

Nu vermeldden de N.A.M. publicaties vroeger de looncijfers der Metaalbondleden, verdeeld over 36 verschillende gemeenten. Hierbij waren 20 gemeenten, waarin slechts één werkgever gevestigd was, wiens looncijfer daarmee dus openlijk werd gepubliceerd; 9 gemeenten, waarin 2 werkgevers waren gevestigd, wier cijfers meestal gemakkelijk te onderscheiden waren, aangezien ook het aantal werklieden van iederen werkgever werd vermeld, en één gemeente met 3 werkgevers.

Feitelijk was dus de geheimhouding voor alle werkgevers in deze 30 gemeenten opgeheven, terwijl die bewaard was gebleven voor de werkgevers, gevestigd in de 6 overblijvende grootere gemeenten, t.w.: Amsterdam, Rotterdam, Hengelo, Haarlem, Utrecht en Dordrecht.

Het is te begrijpen, dat dit algemeen als een onbillijkheid werd gevoeld en dat, na veel praten, het

enkel publiceerden van de looncijfers der gemeenteklassen als geheel, als de meest bevredigende oplossing werd beschouwd.

Hierbij komt nog, dat de cijfers der gemeenten en zelfs van iederen werkgever afzonderlijk natuurlijk nog evengoed als vroeger bij het N.A.M. aanwezig en ter beschikking zijn; indien het belang van een Metaalbond-lid of van den Metaalbond in zijn geheel dit vraagt; ook, dat die cijfers, indien dit voor een historisch overzicht gewenscht mocht blijken, later altijd kunnen worden gebruikt.

Uit het bovenstaande blijkt wel duidelijk, dat de eindconclusie, waartoe de schrijver komt, n.l. dat thans bewezen is, dat ook de loonstatistiek niet in particuliere handen moest berusten, doch bij de statistische bureaux van gemeente of staat thuisbehoort, geheel onjuist is. De werkgevers zijn van meening, dat zij, beter dan staats- of gemeente-ambtenaren, in staat zijn te beoordeelen, hoe de statistiek moet zijn ingericht om in de behoeften van het bedrijf te voorzien. Zij meenen dat bewezen te hebben door de oprichting van het N.A.M. in 1917 en evenzeer door de wijzigingen, die thans hebben plaats gevonden, wijzigingen, die logisch en goed overdacht zijn en waarbij het bezwaar van de discontinuïteit tot een minimum is teruggebracht.

En wat het weglaten van de looncijfers der gemeenten betreft: meent de heer van Z. misschien, dat de bezwaren van werkgeverszijde, die thans tot dit weglaten hebben geleid, minder groot zouden zijn geweest, indien de loonschriften moesten worden ingezonden aan het Centraal Bureau voor de Statistiek, waar deze dan toch „natuurlijk in overleg met het bedrijf zelf zouden worden gepubliceerd?”

Ook in den Metaalbond zijn ernstige stemmen tegen deze inkringing der publicaties opgegaan en de mogelijkheid is niet uitgesloten, dat op dit besluit vroeg of laat wordt teruggekomen, waartoe de gelegenheid steeds bestaat, aangezien het statistisch materiaal te allen tijde aanwezig is.

Meeningsuitingen van belangstellenden, die buiten het bedrijf staan, zullen zeker invloed kunnen uitoefenen op een eventueel terugkomen op dit inkringsbesluit; maar dan zullen zij toch beter gefundeerd moeten zijn en meer van opbouwende critiek moeten getuigen, dan het oordeel, dat den heer van Z. uit de pen vloeide.

J. GOEDKOOP.

* * *

Naschrift. De mededeeling in dit blad van mijn bezwaren tegen de verandering in de loonstatistiek van den Metaalbond heeft reeds dit goede resultaat gehad, dat de heer Goedkoop ons thans uitvoerig inlicht over de redenen, die tot het besluit der verandering hebben geleid.

Zou het nu, daar toch deze statistiek volstrekt niet uitsluitend belangstelling wekt bij de insiders, die het besluit kenden, maar in veel breederen kring pleegt te worden gebruikt, niet gewenscht zijn geweest, dat hetgeen de heer G. vertelt omtrent de enquête, op welken leeftijd de werkman zijn volle bekwaamheid bereikt, en omtrent het berekende verschil in loon tusschen de vroegere groep meerderjarigen en de tegenwoordige leeftijdsgroep A., als toelichting bij de eerste publicatie der nieuwe statistiek was afgedrukt?

Die toelichting zou mij dan tevens in staat hebben gesteld mijn bezwaren, die zij geenszins zou hebben weggenomen, terstond nader te fundeeren. Want wat is het hoofdbezwaar? Dit, dat men nu, omdat het voor de loononderhandelingen noodig wordt geacht den leeftijd van volle bekwaamheid te weten, plotseling de statistiek blijvend baseert op den in dit opzicht bij een enquête gevonden toestand, daarmee dus aannemende, dat deze onveranderlijk is. Aldus heeft men een objectief vaststaand kenmerk als dat der meerderjarigheid, van het volwassen worden, vervangen door een veranderlijk, waarmee men bij elke nieuwe statistiek prejudicieert op een toestand, dien men fei-

telijk uit deze statistiek eerst kan leeren kennen. En bovendien verbreekt men, door het begrip „volwassen” werkman in de plaats te stellen van het begrip „volwassen” werkman, op een onherroepelijke manier de continuïteit in de statistiek, waardoor men niet meer te weten kan komen, hoeveel een volwassene verdient en dus het inzicht in de loonbeweging bemoeilijkt wordt.

Het is dit, wat ik een verminking der statistiek noem, die niet is goed te maken door het geconstateerde, doch evenmin objectief vaststaande verschil van resp. 5,2 en 2 ct. tusschen de vroegere meerderjarigen en de tegenwoordige groep A.

Dit wat de gegevens zelf betreft. Voor het doen vervallen der gemeenten geeft de heer Goedkoop een reden, die voor een deel althans aannemelijk is, voor een deel, want men had dan toch de gegevens omtrent elk der groote steden kunnen blijven publiceerden en die omtrent de kleinere bij elkaar kunnen voegen, bijv. uit de gemeenten tusschen 20 en 50.000 en die beneden 20.000 inwoners. Ik blijf overtuigd, dat het bedrijf, d.w.z. zij, die niet over de niet-gedrukte cijfers beschikken, zelf de nadeelen van de weglating zal onderkennen, vooral door onmogelijkheid van vergelijking met de loonen in andere bedrijven. Berust de statistiek bij een overheidsbureau, dat natuurlijk met de behoeften van het bedrijf in alle opzichten zal rekening houden, dan wordt daarnaast ook op het algemeen belang gelet, zooals de mededeeling van Prof. Methorst in het nummer van 1 Februari reeds bewijst en wat de heer Goedkoop in een zoo belangrijke zaak zeker niet zal afkeuren.

Er is ten slotte een lichtpunt, n.l. de mogelijkheid, die de heer Goedkoop voorziet, dat op het besluit vroeg of laat wordt teruggekomen. Moge het „vroeg” gebeuren!

VAN ZANTEN.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING. HET RAPPORT VAN DE „LIBERAL INDUSTRIAL ENQUIRY COMMITTEE”.

De heer F. W. Forge te Londen schrijft ons:

Toen wij eenigen tijd geleden over het rapport van de „Company Law Amendment Committee” schreven,¹⁾ vestigden wij de aandacht op de dringende noodzakelijkheid van vollediger statistieken en de uiterste voorzichtigheid, waarmee de commissie haar voorstellen formuleerde. Dat rapport en de wet, op dat tijdstip in het Hoogerhuis behandeld, schenen het vanzelfsprekend te vinden, dat de aandeelhouders moesten bewijzen, dat inlichtingen noodzakelijk waren, voordat men van een vennootschap kon eischen in haar verslagen bijzonderheden op te nemen. De bedoelde wet is nog niet in het Lagerhuis behandeld, ofschoon de opneming in de troonrede erop wijst, dat zij nog deze zitting behandeld zal worden. Reeds is meer dan één geval voorgekomen, dat op de noodzakelijkheid van een uitbreiding van de daarin vervatte bepalingen schijnt te wijzen. Het onderwerp is zeer uitgebreid, daar het de vrees van de Britsche industrieelen voor publicatie inhoudt en het nog steeds algemeene geloof, dat de leiding van een bepaalde onderneming slechts in het belang is van degenen, die er onmiddellijk bij betrokken zijn. Het is echter belangwekkend te zien, wat het rapport van de „Liberal Industrial Enquiry Committee” over dit punt heeft te zeggen en over de kwestie van de samenstelling en de publicatie van bedrijfsstatistieken in het algemeen. Voor wij hiertoe overgaan, wijzen wij erop, dat deze commissie door de „Liberal Summer Committee” in samenwerking met Lloyd George benoemd werd en dat het een poging is om een programma voor de liberale partij op te stellen, ofschoon het op dit oogenblik nog niet als zoodanig definitief aangenomen is.

De samenstellers van het rapport zijn van meening, dat de organisatie van de naamloze vennoot-

¹⁾ Zie E.-S. B. No. 595 van 25 Mei 1927.

schappen de laatste 20 jaren in vele gevallen de controle, voorzien bij de wet van 1908, volledig over het hoofd gegroeid is, hetzij door het feit, dat de bezitters teveel verspreid zijn, hetzij door het feit, dat een werkelijk monopolie verkregen is. In beide gevallen wordt grotere publiciteit, zoowel wat de positie van de ondernemingen, als wat het optreden van de bestuurders betreft, noodzakelijk geacht. Het misleidende karakter van de gepubliceerde verslagen van vele publieke ondernemingen is algemeen bekend en men geloofde algemeen, dat de toestand eerder slechter dan beter wordt. De commissie stelt daarom voor, dat, ongeacht de gevestigde rechten, drastische maatregelen behoren genomen te worden en wijst erop, dat de publiciteit in Amerika eerder goed dan kwaad gedaan heeft, zelfs aan de desbetreffende concerns en dat, zelfs indien particuliere belangen in sommige gevallen benadeeld worden, het resultaat voor het publiek van belang zal zijn. De voorgestelde wijzigingen zijn veelomvattend en sluiten de publicatie van een volledige lijst van alle beleggingen van alle ondernemingen in, de openbaarmaking van interne en z.g. geheime reserves en de publicatie van volledige verlies- en winstrekeningen, die afzonderlijk het inkomen, verkregen uit bronnen van verschillend karakter, zooals verkoop van kapitaalgoederen, buitengewone baten enz. aantoonen. Tevens moet een volledig verslag gegeven worden van alle bedragen, die gedurende de verslagperiode door iederen „director” verkregen worden en van de aandelen, die zij in de onderneming hebben, hetzij als eigenaar, hetzij als vertegenwoordiger. Om de zekerheid te hebben, dat deze nieuwe bepalingen nagekomen zullen worden, heeft men voorgesteld iederen „auditor” te verplichten zijn opmerkingen mede te deelen en in het bijzonder erop toe te zien, dat de activa niet te hoog, noch te laag gewaardeerd worden en de aandacht van de aandeelhouders op ieder punt van de balans, die een bevoegd lezer zou kunnen misleiden, te vestigen. In verband met de zwaardere verplichtingen behoort aan den „auditor” een statutair recht, hetwelk hij op het oogenblik nog niet bezit, gegeven te worden om in de vergaderingen van aandeelhouders te spreken, terwijl het bestuur in geen enkel opzicht gerechtigd zal zijn om invloed uit te oefenen op het salaris of het ontslag van den „auditor”. Deze bepalingen, vermeerderd met die, welke de „Company Law Amendment Act” voorschrijft, zouden de positie van alle belanghebbenden in de grotere naamloze vennootschappen geheel veranderen. Niet alleen zou de positie van den belegger aanzienlijk verbeterd en de werkzaamheden van den insider-speculant zeer verminderd worden, doch de ondernemers zouden kunnen nagaan, wat werkelijk het resultaat van hun werkzaamheden was, terwijl statistieken over de opbrengst van het kapitaal in de voornaamste industrieën samengesteld konden worden en de stroom van nieuwe beleggingen in overeenstemming daarmee geregeld kon worden. Op het oogenblik zijn de mededeelingen onvoldoende en misleidend en in vele gevallen kan men niet tot betrouwbare en begrijpelijke cijfers komen.

Dit zijn de principieele voorstellen voor de wetgeving op het punt van ondernemingsverslagen, doch men is er zich van bewust, dat dit alleen, hoewel van waarde, toch onvoldoende zou zijn. Op het oogenblik bestaat er een zeer groote neiging om het bestuur van ondernemingen samen te stellen uit „directors”, die deze betrekking krijgen, omdat zij relaties aanbrengen of omdat hun namen de beleggers aantrekken of enkel omdat zij die betrekkingen geërfd hebben. Dit leidt tot een toestand, waarin de directie werkelijk de zaken bestuurt, terwijl de „Board of Directors” voor het grootste deel decoratief is. Dit systeem wordt, ten onzen nadeele, vergeleken met het Deutsche en Amerikaansche systeem en men heeft voorgesteld, dat wij een deel hiervan zouden overnemen door het instellen van een raad van toezicht. Dit zou met zich medebrengen een hervorming van den „Board of Direc-

tors”, die met het bestuur en het beheer der zaken belast zou worden, terwijl de raad van toezicht zich niet met de loopende zaken zou bezighouden, doch periodiek bij elkaar zou komen om nauwkeurig de handelingen van het bestuur te onderzoeken en de macht zou hebben, wanneer dat gewenscht was, veranderingen in dat lichaam aan te brengen. Het behoeft nauwelijks gezegd te worden, dat dit voorstel een drastische verandering beteekent van den geheelen geest, waarin de „directors” van publieke concerns hun positie beschouwen. In vele gevallen zouden er slechts weinig moeilijkheden ontstaan, behalve uit een tijdelijke breuk met relaties, die uitsluitend aan de aanwezigheid van den een of anderen commissaris te danken waren en die naar andere ondernemingen zouden overgaan, maar ook in dit geval zouden de mogelijke gevolgen vermoedelijk voor het publiek als geheel gunstig zijn. Waar echter de bestaande naamloze vennootschappen voortgekomen zijn uit een particuliere zaak en de vroegere eigenaren nog steeds een groot belang daarbij hebben, kunnen zich gevallen voordoen, waarin, ofschoon de veranderingen gewenscht zijn, deze slechts met de grootste moeilijkheden ingevoerd kunnen worden. Het rapport schijnt niet in zulke gevallen te voorzien. In het verleden zijn de wetsbepalingen, te zamen met de absolute oprechtheid van alle accountants, als voldoende beschouwd om de belangen van de aandeelhouders te beschermen, maar er zijn onmiskenbare voordeelen in de aanwezigheid van een lichaam, dat als eenige plicht heeft de eigenaren te beschermen, en dat veel grotere macht heeft dan men redelijkerwijze aan de „auditors” kon geven en grotere verplichtingen dan men van de laatste kon verwachten. Het zal zonder twijfel moeilijk zijn personen te vinden, die voor dit toezicht geschikt zijn, maar het moet mogelijk zijn, om deze moeilijkheid hier, evenals overal elders, te boven te komen.

Wij komen nu tot de tweede groep van concerns, die voor een speciale behandeling in aanmerking komen, n.l. die, welke een feitelijk monopolie bezitten. Het rapport erkent de onmogelijkheid en de onwenselijkheid om terug te gaan tot de dagen van vrije concurrentie en eveneens de noodzakelijkheid van eenige half-monopolistische concerns, die door particuliere ondernemers gedreven worden. Het eenige effectieve wapen, dat tegen deze concerns in de handen van de consumenten gegeven kan worden, is publiciteit. Men heeft daarom in overweging gegeven, dat bepaalde openbare naamloze vennootschappen verplicht behooren te worden om zich als publieke corporaties te registreren, en men heeft bij wijze van proef voorgesteld, dat deze groep al die ondernemingen zou omvatten, die meer dan, zegge 50 pCt., van den omzet of den handel van een product binnen Groot-Brittannië controleeren. (Dit voorstel omvat dus niet de ondernemingen, die buiten Groot-Brittannië werkzaam zijn). Deze corporaties zouden behandeld worden als semi-publieke lichamen, onderworpen aan periodieke inspectie door den „Board of Trade” en verplicht zijn de winst op het gebruikte kapitaal en den omzet te publiceeren, benevens den omvang van het monopolie en de voorwaarden van prijs- of productie-overeenkomsten met beviende ondernemingen. De „Board of Trade” zou verder belast worden met de verplichting om alle mogelijke inlichtingen te verkrijgen over prijs- en afzetregelingen en over de vorming van combinaties. Ingeval er misbruiken aan het licht komen, behoort een onderzoek ingesteld en zoo noodig een controle voorgeschreven te worden in overeenstemming met de resultaten van het onderzoek, dat men na den oorlog inzake trustvorming heeft ingesteld. Geheel afgescheiden van de bepalingen omtrent combinaties in de Company's Act heeft men voorgesteld, dat handelsassociaties, die meer dan de helft van een bedrijf of industrie omvatten, als rechtspersoon ingeschreven dienen te worden en den „Board of Trade” van haar besluiten op de hoogte te stellen

en met medewerking van de laatste de desbetreffende statistieken te publiceeren.

Hieruit blijkt, dat de samenstellers van dit rapport geen onderneming, welke niet tot de algemeene welvaart bijdraagt, ontzien hebben en dat de idee, welke aan het geheel ten grondslag ligt, bestaat uit de ontwikkeling van de twee hoofdkenmerken van de tegenwoordige organisatie, n.l. de particuliere onderneming en staatscontrole en/of eigendomsrecht door het scheppen van een tusschenvorm, die in één van zijn vele overgangen dat gedeelte van het bedrijfsleven zal bestrijden, hetwelk aan de particuliere onderneming is ontgroeid en van nature of door het stadium van ontwikkeling waarin het verkeert niet geschikt voor de geringere plooibaarheid is van een zuiver staatsbedrijf. De basis, waarop de voorstellen staan, schijnt te zijn, dat het publiek recht heeft alle feiten te kennen, tenzij men kan aantonen, dat hun publicatie op den langen duur schadelijk zou zijn voor de industrie als geheel. Voorts, dat, gegeven de feiten, het publiek erop kan vertrouwen, dat verbetering zal volgen. Men stelt dus voor, om de voordeelen van degenen, die zich achter de schermen bevinden, zooveel mogelijk te vernietigen, er voor zorg te dragen, dat het publiek in de toekomst door onbetrouwbare verslagen minder misloïd zal worden dan in het verleden, terwijl men ten slotte een lichaam, met kennis van zaken, wil oprichten, om alle takken van industrie in staat te stellen rationeeler te werken dan heden ten dage mogelijk is.

AANTEKENINGEN.

Provinciale en gemeenteleeningen.

Nadat in de Economisch-Statistische Berichten van 20 Juli 1927 een overzicht werd gegeven van de door provinciën en gemeenten gesloten leeningen in het driejarig tijdvak van 1 Mei 1924 tot 1 Mei 1927, zijn in de September- en Decemberaflevering van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek over 1927 wederom een aantal cijfers gepubliceerd, thans over de beide kwartalen na 1 Mei 1927.

Thans zijn deze gegevens dus over een tijdvak van

drie en half jaar beschikbaar en zullen wij allereerst hieronder vermelden, welke eischen door provinciën en gemeenten aan de kapitaalmarkt zijn gesteld in de zeven achtereenvolgende halfjaren, waarbij tevens melding wordt gemaakt van het aantal provinciën en gemeenten, dat deze leeningen heeft aangeaan.

Perioden	Aantal provinciën, die gelden hebben opgenomen	Opgenomen bedrag	Aantal gemeenten, die gelden hebben opgenomen	Opgenomen bedrag
1 Mei '24-1 Nov. '24	1	× f 1000 4.000	252	× f 1000 39.097
1 Nov. '24-1 Mei '25	1	2.200	339	121.372
1 Mei '25-1 Nov. '25	8	45.869	349	135.001
1 Nov. '25-1 Mei '26	4	8.805	445	177.518
1 Mei '26-1 Nov. '26	6	12.587	365	135.697
1 Nov. '26-1 Mei '27	5	22.820	360	97.593
1 Mei '27-1 Nov. '27	4	11.768	309	107.629

Voor de provinciën worden in aantal en opgenomen bedrag de grootste cijfers aangetroffen voor de periode 1 Mei—1 November 1925, de kleinste cijfers voor de onmiddellijk daaraan voorafgaande periode. In de periode 1 November 1925—1 Mei 1926 is door het grootst aantal gemeenten in totaal het grootste bedrag opgenomen, terwijl in de periode 1 Mei—1 November 1924 de kleinste cijfers voorkomen. In elk der perioden blijkt dus door een groot deel van de 1079 gemeenten een beroep op de kapitaalmarkt te zijn gedaan.

In het navolgende staatje worden de in bovengenoemde perioden gesloten leeningen gesplitst naar de doeleinden, waarvoor geleend is, waarbij de onderscheiding gevolgd is, die sinds 1924 geldt voor de gemeentebegrotingen en -rekeningen.

De totaalcijfers van dit staatje zijn niet steeds gelijk aan die van het eerste staatje, omdat in de gevallen, waarbij een leening in verschillende gedeelten wordt opgenomen, in den verdeelingsstaat naar de doeleinden reeds dadelijk het *totaalbedrag* der leening wordt verantwoord in de periode, waarin voor het eerst gelden worden opgenomen, terwijl in het eerste overzicht een dergelijke leening meermalen voorkomt,

Nominaal bedrag der geconsolideerde leeningen, verdeeld naar de doeleinden (in duizendtallen gulden).

Doeleinden ¹⁾	Perioden						
	1 Mei '24-1 Nov. '24	1 Nov. '24-1 Mei '25	1 Mei '25-1 Nov. '25	1 Nov. '25-1 Mei '26	1 Mei '26-1 Nov. '26	1 Nov. '26-1 Mei '27	1 Mei '27-1 Nov. '27
Provinciale leeningen							
Volksgesondheid	—	—	—	—	—	—	368
Openbare werken	—	—	141	600	—	809	6.306
Eigendommen niet voor den publ. dienst bestemd	—	—	—	—	—	—	42
Ondersteuning aan behoeftigen en werkloozen	—	—	—	—	—	—	960
Handel en nijverheid	—	—	110	682	—	—	70
Bedrijven	4.000	—	2.000	3.000	4.000	1.000	4.686
Conversie	—	2.200	43.418	4.070	8.087	19.920	2.146
Overige doeleinden	—	—	200	452	500	1.091	2.389
Totaal der provinciale leeningen	4.000	2.200	45.869	8.805	12.587	22.820	16.968
Gemeenteleeningen							
Vroegere diensten	17	189	44	10	9	355	38
Algemeen beheer	192	596	298	1.295	410	674	2.436
Openbare veiligheid	228	491	174	673	419	402	330
Volksgesondheid	1.807	729	1.291	1.088	1.107	346	1.074
Volkshuisvesting	9.144	6.378	6.111	6.887	13.334	8.942	4.608
Openbare werken	9.097	6.763	3.392	6.716	8.778	10.702	10.539
Eigendommen niet voor den publ. dienst bestemd	7.512	2.543	614	2.520	931	6.795	6.250
Onderwijs, kunsten en wetenschappen	5.446	9.571	7.176	4.847	3.975	3.495	17.924
Ondersteuning aan behoeftigen en werkloozen	264	1.065	95	1.164	403	147	1.335
Landbouw	53	22	3	8	17	2	10
Handel en nijverheid	326	659	63	402	90	118	1.643
Belastingen	—	15	—	—	—	—	191
Bedrijven	9.852	22.807	7.154	38.373	30.925	13.600	18.342
Kasgeldvoorzieningen	5	362	—	—	16	—	—
Geldleeningen	17	65	95	72	226	342	177
Conversie	268	50.050	101.682	111.737	73.208	51.138	39.851
Overige doeleinden	344	17.921	10.215	254	979	948	1.543
Totaal der gemeenteleeningen	44.575	120.227	138.406	176.047	134.829	98.007	106.290

¹⁾ Voor een nadere omschrijving van de uitgaven ressorteerende onder de verschillende rubrieken zij verwezen naar het begrotingsmodel A der gemeenten, opgenomen in het Provinciaal Blad over 1923 van elk der provinciën. Tot de rubriek „Vroegere diensten” behooren de achterstallige uitgaven van vorige dienstjaren.

doch telkens slechts voor het gedeelte, dat in een bepaalde periode wordt opgenomen.

In de rubriek der overige doeleinden zijn voor enkele perioden leeningen verantwoord, waarvan bij het sluiten nog niet bekend was, welke bedragen voor de verschillende doeleinden zouden worden bestemd.

Voor bijna elk der perioden blijken zoowel voor de provinciale als voor de gemeenteleeningen de grootste bedragen voor conversiedoeleinden te zijn besteed. In onderstaand staatje is dit nog eens duidelijk naar voren gebracht.

Perioden	Totaal der leeningen	Waarvan bestemd voor	
		conversie doeleinden	andere doeleinden
	× f 1000	× f 1000	× f 1000
Provinciale leeningen			
1 Mei '24—1 Nov. '24....	4.000	—	4.000
1 Nov. '24—1 Mei '25....	2.200	2.200	—
1 Mei '25—1 Nov. '25....	45.869	43.418	2.451
1 Nov. '25—1 Mei '26....	8.805	4.070	4.735
1 Mei '26—1 Nov. '26....	12.587	8.087	4.500
1 Nov. '26—1 Mei '27....	22.820	19.920	2.900
1 Mei '27—1 Nov. '27....	16.968	2.146	14.822
Gemeenteleeningen			
1 Mei '24—1 Nov. '24....	44.575	268	44.307
1 Nov. '24—1 Mei '25....	120.227	50.050	70.177
1 Mei '25—1 Nov. '25....	138.406	101.682	36.724
1 Nov. '25—1 Mei '26....	176.047	111.737	64.310
1 Mei '26—1 Nov. '26....	134.829	73.208	61.621
1 Nov. '26—1 Mei '27....	98.007	51.138	46.869
1 Mei '27—1 Nov. '27....	106.290	39.851	66.439

Zoowel voor de provinciën als voor de gemeenten is in de periode 1 Mei—1 November 1925 de verhouding van de voor conversie tot de voor andere doeleinden gesloten leeningen het grootst. Toch blijken ook voor de verdere perioden nog zeer belangrijke bedragen voor conversiedoeleinden te zijn opgenomen en is eerst in de periode 1 Mei—1 November 1927 het geconverteerde bedrag kleiner dan de voor andere doeleinden opgenomen bedragen.

Na de conversie komen bijna steeds de grootste bedragen voor bij de bedrijven. Bij de provinciën is steeds geleend ten behoeve van electriciteitsbedrijven, met uitzondering van een bedrag van f 2.186.000, dat in de periode 1 Mei—1 November 1927 geleend is ten behoeve van een waterleidingbedrijf. Van de ten behoeve der gemeentebedrijven geleende bedragen worden hieronder die van enkele bedrijven afzonderlijk genoemd.

Bedrijven	Perioden						
	1 Mei '24—1 Nov. '24	1 Nov. '24—1 Mei '25	1 Mei '25—1 Nov. '25	1 Nov. '25—1 Mei '26	1 Mei '26—1 Nov. '26	1 Nov. '26—1 Mei '27	1 Mei '27—1 Nov. '27
	In duizendtallen gulden						
Electriciteitsbedrijven	2.866	10.969	1.094	4.080	2.018	3.595	5.113
Gasbedrijven	865	5.005	724	2.996	3.305	2.104	3.913
Grondbedrijven	1.533	2.627	362	3.184	8.353	2.812	2.034
Woningbedrijven	1.759	717	4.221	4.418	907	47	2.369
Waterleidingbedrijven	542	1.651	722	6.431	1.870	2.476	1.909
Overige bedrijven	2.287	1.838	31	17.264	14.472	2.566	3.004
Totaal	9.852	22.807	7.154	38.373	30.925	13.600	18.342

Verder blijken over alle perioden nog belangrijke bedragen geleend te zijn voor volkshuisvesting, openbare werken, onderwijs, kunsten en wetenschappen, alsmede ten behoeve van eigendommen niet voor den publieken dienst bestemd.

Een inzicht in de daling van den rentevoet kan men verkrijgen uit onderstaand overzicht, waarin de opgenomen bedragen, waarvan de halfjaarlijksche totalen in kolom 5 van het eerste staatje werden vermeld, verdeeld zijn naar de afzonderlijke kwartalen en naar het rentepercentage. Voor de niet tegen den parikoers gesloten leeningen is telkens berekend, hoe groot de rentevoet zou geweest zijn, wanneer deze leeningen tegen parikoers waren uitgegeven. Tevens zijn in dit staatje de verhoudingscijfers vermeld t.a.v. het totaalbedrag, dat in elk kwartaal is opgenomen.

Voor elk kwartaal zijn de hoogste bedragen vet gedrukt.

Perioden	Rentepercentages					
	Ben. 4,5 %	4,5-5 %	5-5,5 %	5,5-6 %	6-6,5 %	6,5-7 %
Absolute bedragen in duizendtallen gulden						
Mei '24-Aug. '24	186	198	457	792	16.948	1.263
Aug. '24-Nov. '24	12	68	337	527	16.496	1.813
Nov. '24-Feb. '25	111	86	2.946	15.502	19.916	1.047
Feb. '25-Mei '25	11	55	40.595	37.072	3.895	136
Mei '25-Aug. '25	1 ¹⁾ 89	142	66.302	9.801	395	40
Aug. '25-Nov. '25	6	24.571	26.758	1.827	33	36
Nov. '25-Feb. '26	713	70.362	43.726	1.489	0.3	—
Feb. '26-Mei '26	459	52.295	8.459	14	—	—
Mei '26-Aug. '26	152	68.686	5.710	14	—	—
Aug. '26-Nov. '26	62	55.161	5.796	108	8	—
Nov. '26-Feb. '27	56	72.990	1.487	—	—	—
Feb. '27-Mei '27	137	22.376	546	—	—	—
Mei '27-Aug. '27	532	43.172	2.183	5	—	—
Aug. '27-Nov. '27	2.109	57.854	1.774	—	—	—
In % van het totaal ²⁾						
Mei '24-Aug. '24	0,93	1,00	2,30	3,99	85,41	6,37
Aug. '24-Nov. '24	0,06	0,35	1,75	2,74	85,68	9,42
Nov. '24-Feb. '25	0,29	0,21	7,44	39,14	50,28	2,64
Feb. '25-Mei '25	0,01	0,07	49,65	45,34	4,76	0,17
Mei '25-Aug. '25	0,11	0,17	81,09	11,99	0,48	0,05
Aug. '25-Nov. '25	0,01	46,16	50,27	3,43	0,06	0,07
Nov. '25-Feb. '26	0,61	60,51	37,60	1,28	0,00	—
Feb. '26-Mei '26	0,75	85,41	13,82	0,02	—	—
Mei '26-Aug. '26	0,20	92,12	7,66	0,02	—	—
Aug. '26-Nov. '26	0,10	90,23	9,48	0,18	0,01	—
Nov. '26-Feb. '27	0,08	97,93	1,99	—	—	—
Feb. '27-Mei '27	0,59	97,04	2,37	—	—	—
Mei '27-Aug. '27	1,16	94,07	4,76	0,01	—	—
Aug. '27-Nov. '27	3,41	93,71	2,88	—	—	—

¹⁾ In dit cijfer is niet begrepen de door Amsterdam opgenomen premieleening van f 5.000.000,—, rentende 3 pCt., die in verband met haar bijzonder karakter in deze tabel buiten rekening is gelaten.

²⁾ De som van de verhoudingscijfers der periode 1 Mei—1 Augustus 1925 is kleiner dan 100 in verband met de in noot 1 genoemde omstandigheid en de percentageering op het totaal opgenomen bedrag.

De bedragen, die tegen een lageren rentevoet dan 4,5 pCt. of geheel renteloos werden opgenomen, zijn tot 1 Mei 1927 van betrekkelijk weinig belang, in de beide volgende kwartalen worden deze bedragen iets hoger als gevolg van het sluiten van enkele leeningen van het 4 pCt. type.

Kwamen over de eerste drie kwartalen nog de hoog-

ste percentages voor in de groep van 6—6,5 pCt., in de drie volgende kwartalen is dit het geval voor de groep van 5—5,5 pCt., terwijl voor alle verdere kwartalen het hoogste percentage reeds valt in de groep van 4,5—5 pCt.

In de periode van 1 November 1925 tot 1 November 1926 is in totaal slechts f 8300 geleend, waarvoor 6 pCt. of meer moest betaald worden, terwijl daarna geen enkele leening meer gesloten is, die meer dan 5½ pCt. rente opbracht, behalve een leening van f 5000 in de periode 1 Mei—1 Augustus 1927.

De concentratie op een rentevoet van 4,5—5 pCt. is het sterkst voor de kwartalen van 1 November 1926—1 Mei 1927, in het eerste dier kwartalen is zelfs bijna 98 pCt. van alle leeningen in deze groep verantwoord. De daling van dit percentage in de volgen-

de kwartalen is deels ten goede gekomen aan de groep beneden 4,5 pCt., deels aan die van 5—5,5 pCt. Van een bepaalde stijging van den rentevoet is dus uit deze cijfers nog niet veel merkbaar.

Voor uitvoeriger bijzonderheden, mede voor wat betreft den stand van de kaspositie der provinciën en gemeenten, moge verwezen worden naar de hiervoren genoemde afleveringen van het Maandschrift van het Centraal Bureau voor de Statistiek. V.

Indexcijfers van scheepsvrachten.

Zooals het indexcijfer aangeeft, schrijft „The Economist”, was het gemiddeld niveau der vrachten voor volle ladingen in Januari 3,76 pCt. lager dan in December 1927. Het bedraagt thans 114,56 tegenover 137,97 een jaar geleden, 117,00 in Januari 1926 en 133,20 in Januari 1925 en is lager dan eenig cijfer voor Januari sedert den oorlog. Onderstaande tabel toont de beweging van het indexcijfer der verschillende groepen:

Datum	Europesche wateren	Noord-Amerika	Zuid-Amerika	Britsch-Indië	Verre Oosten en Stille Zuidzee	Australië	Totaal
Basis (Gemiddelde v. 1898—1913)	100	100	100	100	100	100	100
(Gemidd.v.1913)	110,0	113,1	123,4	106,3	117,4	127,9	116,3
Febr. 1920	814,3	529,9	757,5	744,8	587,0	712,2	691,0
Dec. „	268,9	277,2	244,1	256,8	286,7	347,2	280,1
Dec. 1921	160,1	164,1	163,7	144,4	141,3	166,5	156,7
Dec. 1922	137,1	135,2	129,2	122,6	136,1	159,3	136,6
Dec. 1923	134,0	132,7	120,1	124,4	125,1	144,2	130,1
Dec. 1924	117,4	129,2	119,5	119,8	129,3	161,1	129,4
Dec. 1925	117,0	121,6	117,0	110,1	110,1	154,9	121,8
Dec. 1926	139,7	156,1	145,9	132,9	129,2	179,8	147,3
Januari 1927	126,4	136,5	139,1	122,7	136,7	166,5	138,0
Februari „	125,0	132,6	140,1	130,4	145,2	168,2	140,2
Maart „	123,8	131,1	136,2	132,1	143,5	161,1	138,0
April „	118,9	133,0	133,0	124,4	128,9	137,1	129,2
Mei „	118,3	131,4	134,3	130,9	122,3	140,7	129,6
Juni „	114,0	118,1	121,6	126,2	121,4	142,4	124,0
Juli „	110,5	113,2	111,9	115,8	119,9	138,0	118,2
Aug. „	108,8	122,2	118,2	121,4	121,8	144,2	122,8
Sept. „	111,7	130,8	115,3	119,3	123,7	150,0	125,1
Oct. „	109,8	128,1	116,4	116,4	123,6	144,2	123,1
Nov. „	108,8	128,9	120,1	117,6	125,8	140,7	123,6
December „	105,6	116,2	113,6	114,2	124,9	139,8	119,0
Januari 1928	106,7	106,9	111,4	113,6	121,4	127,3	114,6

De wijzigingen in iedere groep en sub-groep gedurende de afgelopen maand blijken uit de volgende tabel, waarbij het cijfer 100 telkens het gemiddeld niveau van de periode 1898—1913 voorstelt:

	Indexcijfer	+ of -
Golf van Biscaye; uitgaande vracht..	111,93	- 1,83
„ „ „ thuisvracht	125,81	- 3,22
Middell. Zee; uitgaande vracht	122,75	+ 5,99
„ „ „ thuisvracht	101,13	- 2,01
Noord-Amerika	106,94	- 9,22
Zuid-Amerika; uitgaande vracht	82,59	+ 2,09
„ „ „ thuisvracht.....	140,14	- 6,53
Indië; uitgaande vracht	111,58	+ 3,51
„ „ „ thuisvracht	115,66	- 4,59
Het verre Oosten, enz.	121,43	- 3,50
Australië	127,30	- 12,46

Zooals de tabel aangeeft, toonen alle thuisvrachten een daling. Ten gevolge van de aanzienlijke hoeveelheden onverkocht graan waren de verschepingen zeer beperkt, waardoor de vraag, zowel van Noord- en Zuid-Amerika als van Australië, naar „tramp” tonnage sterk verminderde. Speciaal wat Argentinië betreft droeg het feit, dat vele schepen zonder vaste bestemming in ballast binnenkwamen, veel tot de daling der thuisvrachten bij. Uitgaande vrachten trokken aan met het oog op de pessimistische voorspellingen van de vrachten der terugkeerende schepen, die de uitvarende moeten aanvullen. De volgende tabel

toont de verhouding van het indexcijfer tot het gemiddelde niveau van 1913, waarbij het jaar 1926 in verband met de kolenstaking is weggelaten:

(1913 = 100)

Maand	1924	1925	1927	1928
Januari	117,11	114,49	118,59	98,47
Februari.....	123,78	115,96	120,54	
Maart.....	122,09	106,63	118,58	
April.....	117,22	104,24	111,06	
Mei.....	114,27	98,23	111,41	
Juni.....	108,62	91,74	106,54	
Juli.....	103,75	94,90	101,61	
Augustus.....	104,43	95,87	105,51	
September.....	110,50	98,19	107,51	
October.....	115,55	99,49	105,78	
November.....	112,76	102,23	106,27	
December.....	111,21	104,67	102,31	
Jaarl. gemiddeld.	113,44	102,22	109,64	

Het vrachtniveau heeft ook ditmaal een ongunstigen invloed op de „Tramp”-vaart en tenzij de vraag naar graan belangrijk toeneemt, zal men waarschijnlijk zijn toevlucht moeten nemen tot het opleggen van een aanzienlijke hoeveelheid der minder economische tonnages.

BOEKAANKONDIGING.

HET GEDENKBOEK VAN DE JAVASCHE BANK.

In opdracht van President en Directeuren van De Javasche Bank heeft de heer L. de Bree een gedenkboek samengesteld, waarvan het eerste deel verschenen is op 24 Januari jl., op welken dag De Javasche Bank haar 100-jarig bestaan herdacht.

Aan den heer De Bree was het schrijven van dit gedenkboek wel toevertrouwd. Sedert tal van jaren toch redacteur-administrateur van „De Indische Financier”, welk blad dikwijls artikelen van zijn hand bevatte, gewijd aan allerlei bank- en muntquaesties, en schrijver o.a. van: „Nederlandsch-Indië in de twintigste eeuw, Het Bankwezen”, was hij zeker de man om het uitgebreide materiaal te verzamelen en om met gebruikmaking daarvan een niet alleen interessant, maar ook zeer goed leesbaar gedenkboek samen te stellen.

De heer De Bree heeft, in verband met zijn taak, toegang gekregen tot de archieven van de Bank en van het Gouvernement. Hij kon kennis nemen van de oude jaarverslagen der Bank, hare balanscijfers, van de notulen van het verhandelde in de Directievergaderingen, en van hare brieven en adviezen, ook al waren deze voorzien van het merk: vertrouwelijk. Ook de missives uit de archieven van het Gouvernement, gewisseld tusschen den Minister van Koloniën en den Gouverneur-Generaal, tusschen laatstgenoemde en den Raad van Indië, den Directeur van Financiën en anderen, geheim of niet geheim, werden hem ter bestudeering toevertrouwd.

Ruim, als de schrijver zijne taak opvatte, begon het tijdperk waarover hij te schrijven had voor hem niet precies te loopen van 24 Januari 1828 af, maar reeds veel eerder, en beschouwde hij De Javasche Bank niet uitsluitend als zijn onderwerp, maar ook het muntwezen, benevens talrijke economische en staatkundige gebeurtenissen en omstandigheden, die een rol in de ontwikkelingsgeschiedenis van De Javasche Bank en het Muntwezen in Nederlandsch-Indië gespeeld hebben.

Dermate uitgebreid bleek de stof en zoo talrijk de als bijlage te publiceeren origineele stukken, dat op 24 Januari jl. slechts een „eerste deel” gereed was en verscheen, op zichzelf intusschen een indrukwekkend boekwerk van 482 bladzijden in quarto, slechts spaarzaam voorzien van platen of afbeeldingen, benevens een 125 bladzijden bijlagen.

Dat slechts een „eerste deel” is verschenen, zoodat het gedenkschrift thans niet verder gaat dan het jaar 1860, het einde van het derde octrooi, is niet jammer; integendeel, het is een voordeel, dat het tweede en in

elk geval het waarschijnlijk ook nog wel noodige derde deel eerst later verschijnt.

Wat toch is de hoofdwaarde van een gedenkboek als dit? Dat het zoo mogelijk alle gegevens bevat, die in geschrifte aanwezig zijn, zoodat al het materiaal daarin is opgenomen of althans vermeld, dat verschaft kan worden en dat kan dienen voor eene juiste beoordeeling van het behandelde tijdperk. Voor zulk een vrije en alomvattende behandeling echter is het noodig dat dat tijdperk is afgesloten en werkelijk tot een vroeger tijdperk in de geschiedenis is geworden. Behandelde quaesties moeten geen huidige quaesties meer zijn. Immers, bevindt de schrijver zich niet op het gebied van een vroeger afgeloopen tijdperk dan is het hem onmogelijk zonder restrictie tot publicatie van alle gegevens over te gaan; bij het naderen van den tegenwoordigen tijd wordt de behandeling vanzelf steeds meer summier en het gedenkboek komt ten slotte op een lijn te staan met de vele andere publicaties, die aan dezelfde onderwerpen zijn gewijd: Worden de latere jaren uit een 100-jarig tijdperk reeds kort daarna beschreven, dan zal die beschrijving daardoor uit geschiedkundig oogpunt veel minder waarde hebben; allerlei stukken, voor de beoordeeling van de behandelde personen en zaken belangrijk; zullen ontbreken, omdat zij op dat oogenblik nog niet geacht worden voor publicatie geschikt te zijn. En het gevaar bestaat, dat van zulk een tijdperk, na eene summierere behandeling in een gedenkboek, een werkelijk volledige historische behandeling ook later achterwege blijft. Want zal de instelling, als wederom een tijdperk van 100 jaar is voorbijgegaan en zij een nieuw gedenkboek uitgeeft, daarin dan nog eens gaan herdenken, wat zij honderd jaar geleden reeds, zij het dan op andere wijze, in haar vorig gedenkboek herdacht?

Het thans verschenen eerste deel van het gedenkboek is een aanwinst voor ieder, die belang stelt in De Javasche Bank en Nederlandsch-Indië en hare geschiedenis. In groote trekken zal het werk misschien weinig nieuws kunnen leveren, maar in de details komt dikwijls wat naar voren, dat in allerlei richting nieuw licht werpt. Moge het vervolg, waarnaar men na lezing van dit eerste deel verlangt, voor het thans gepubliceerde niet onderdoen.

J. WESTERMAN HOLSTIJN.

Dr. Richard Hennig. *Freie Ströme*.
„Wirtschaftspolitische Zeitfragen“ 3
Heft. Leipzig, Gloeckner, 1926. 104 pp.
5 R.M.

De schrijver, die in het buitenland reeds door goed gedocumenteerde artikelen over het internationale rivierenrecht bekend is, levert in dit boekje naast een bestrijding van de politieke en economische doeleinden der Entente in het Verdrag van Versailles in hoofdzaak een scherp aanval op de ontwikkeling van het internationale rivierenrecht in dat verdrag. Zijn twee voornaamste stellingen zijn, dat de Entente in 1919 de vreedzame economische samenwerking op internationale rivieren heeft opgegeven terwille van een systeem van politieke hegemonie, en dat bepalingen van het Versailler Verdrag en die van de in 1921 te Barcelona gehouden verkeersconferentie wat het rivierenrecht betreft met elkander herhaaldelijk in lijnrechten strijd zijn. Het resultaat van dezen staat van zaken wordt door den auteur als een heillooze verwarring in de meest fundamenteele begrippen van het internationale recht en een onzekerheid in de praktische verhoudingen gequalificeerd.

De studie vangt aan met een kort doch duidelijk overzicht van het internationale rivierenrecht sedert de Middeleeuwen, om dan reeds spoedig tot een analyse en critiek van het thans geldende recht over te gaan. In het bijzonder wordt de nadruk gelegd op de onduidelijkheid van het begrip „geïnternationaliseerde rivier“, dat door artikel 331 van het Versailler Verdrag in het volkenrecht is ingevoerd. Ook hier

heeft volgens schr. de introductie van politieke motieven in het tot dusverre slechts in economisch en technisch opzicht geregelde scheepvaartrecht de meest heillooze verwarring aangericht. Tot op heden zijn aldus met name op Rijn, Donau en Oder de bevoegdheden tusschen de verschillende internationale commissies en de oeverstaten zeer onvoldoende begrensd.

Tot de bespreking van de voornaamste rivieren afzonderlijk overgaande, critiqueert schr. in het bijzonder de werkwijze en de samenstelling van de Centrale Rijncommissie te Straatsburg, welke inzake de beslissing over de haven van Kehl, haar houding inzake de „Surtaxe d'entrepôt“, den aanleg van een zijkanaal van de Zwitsersche grens tot Straatsburg enz. blijk gegeven zou hebben in den geest der Fransche politiek te handelen. Het behoeft dan ook geen verwondering te baren, wanneer schr., het Volkenrecht als een politiek strijdmiddel beschouwend, aan zijn vaderland de adviezen geeft, welke hij noodig acht om den voor Duitschland ongunstigen toestand aan den Rijn zooveel mogelijk te neutraliseeren. Overigens verwacht schr. zeer weinig van het tot standkomen van een nieuwe Rijnvaartacte, aangezien volgens hem de politieke en de economische belangen, die door deze Acte geregeld moeten worden, dermate met elkander in strijd zijn, dat men in het kader van het Versailler Verdrag niet tot overeenstemming zal kunnen komen.

Nadat vervolgens de tegenrijdigheden in het régime van Donau, Oder, Memel en Weichsel zijn geanalyseerd, wordt in een conclusie het rivierenrecht, zooals het zich volgens het Weener Verdrag (1815) ontwikkeld had, verre boven het recht van het Versailler Verdrag geprefereerd. Een overzichtelijk register van de voornaamste internationale tractaten op het gebied van het rivierenrecht besluit het werkje.

Voor Nederland is deze studie om verschillende redenen direct van belang. Het ontwerp-tractaat met België is weliswaar thans van de baan en het heeft geen zin om oude argumenten te herhalen. Maar toch verdient het argument van den schr., dat economische en politieke vraagstukken op dit gebied niet vermengd dienen te worden, ook thans nog onze volle belangstelling. Of deze waarheid ertoe zou moeten leiden, dat het liberale volkenrecht van vóór den wereldoorlog wederom toepassing zou moeten vinden, is echter een andere kwestie. Zoowel op de open zee als ook in het verkeer te land en op de rivieren gaat langzamerhand de negatieve vrijheid der Staten voor een meer positieve samenwerking plaats maken. Men kan den schr. echter toegeven, dat deze samenwerking met de uiterste voorzichtigheid plaats dient te hebben.

Vervolgens vermeldt de schr. Nederland herhaaldelijk, waar dit pal heeft gestaan voor de handhaving van het internationale recht op den Rijn. Gaarne hadden wij echter gezien, wanneer schr. zijn lof over Nederland wat minder in verband met het zuiver Duitsche belang had uitgesproken.

De geheele gepassioneerde houding van den schr. heeft echter een voordeel: zij is de oorzaak geweest, dat schr. de hem interesseerende quaesties tot in de fijnste details heeft nagegaan en aldus in staat is geweest een krachtige en welsprekende polemiek te leveren.

Lausanne.

BAAK.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

De Economist. — Haarlem, November 1927.

J. Timbergen, Over de mathematis-statistische methoden voor conjunktuuronderzoek; Prof. Mr. J. C. Kielstra, Koloniale staathuishoudkunde; Prof. Dr. C. W. van der Pot, Moet een gemeente leenen voor jaarlijks terugkerende buitengewone uitgaven? Met een naschrift van Prof. Mr. D. van Blom en Prof. Mr. Dr. Ant. van Gijn.

The Economic Journal. — Londen, December 1927.

Prof. D. H. Macgregor, Rationalisation of industry;

J. M. Keynes, The British balance of trade, 1925—27; *D. H. Robertson*, The Colwyn committee, the income tax and the price level; *Lord Ernle*, Politics and the land; *Prof. D. B. Copland*, Financial relations of the States and the Commonwealth of Australia.

De Socialistische Gids. — Amsterdam, November 1927.

bevat o.a.:

Dr. B. Raptshinsky, De Russische Maart-revolutie en de oorzaken van haar mislukking; *W. Drees*, Medezeggenschap bij de openbare bedrijven.

Finanz-Archiv. — Tübingen, Jhr. XLIV, 1.

Dr. H. Mirbt, Beiträge zur Lehre vom Steuerschuldverhältnis; *Dr. Th. Kalinow*, Die Entwicklung der Staatsschulden Bulgariens seit Ende des Krieges; *Dr. C. H. P. Inhulsen*, Aus der englischen Steuerpraxis; *Dr. Westendorf*, Die geschichtliche Entwicklung des Abgabenwesens in England und in Amerika; *Dr. M. Stiefelzieher*, Studien über die Entwicklung des englischen öffentlichen Kredits von 1660 bis 1714; *Dr. K. Pasch*, Die Wirkung des deutschen Rennwett- und Lotteriegesetzes vom 8. April 1922; *Dr. W. Neidl*, Die neue Bundeshaushaltsordnung Oesterreichs.

Tijdschrift voor Economische Geographie. — 's-Gravenhage, 15 Nov. 1927.

H. Zondervan, De ontwikkeling der landbouwaardrijkskunde; *Jos. van Vroonhoven*, De gemeente Eindhoven. (Onderzoek naar de economisch-geografische structuur van onze gemeenten IV); *J. D. Oppenheim*, Sinaasappelcultuur in Palestina; *M. C. ter Weer*, De witte steenkool; *Dr. S. Gargas*, De Poolsche emigra-

tie na den wereldoorlog; *G. J. de Vries*, Aardrijkskundig overzicht van „de Langstraat”, II. Aanvulling en verbetering.

The American Journal of International Law. — Concord, N.H., October 1927.

J. S. Reeves, Progress of the work of the League of Nations Codification Committee; *W. McClure*, National economic independence in the light of the International Economic Conference; *J. P. Bullington*, Problems of international law in the Mexican Constitution of 1917; *L. H. Woolsey*, The personal diplomacy of Colonel House; *J. B. Scott*, The Institute of International Law.

De Naamlooze Vennootschap. — Roermond, 15 October 1927.

W. J. de Langen, Indische Vennootschapsbelasting en aftrek van tantièmes; *Prof. J. G. Ch. Volmer*, Krediet voor den industrielen middenstand; *A. B. A. v. Ketel*, De N.V. als ondernemingsvorm voor gespecialiseerde beroepen; *Mr. W. R. Emmen Riedel*, Het wetsontwerp tot heffing van belastingen van Nederlanders i. h. buitenland, II; *J. J. M. H. Nijst*, Moet de accountant het beheer in zijn controle betrekken? *J. C. Bent*, Het gewijzigd Art. 17 der Wet op de Inkomstenbelasting 1914; *J. J. M. H. Nijst*, De verantwoordingsstukken van Houdstermaatschappijen, II; *Mr. H. Schaapveld*, Is een cultuurmaatschappij, wier statutaire zetel in Nederland ligt, ook binnen het Rijk gevestigd volgens art. 1 lid 2 der Dividend- en Tantiëmbelasting?

RESUMÉ UIT HET MONTHLY BULLETIN OF STATISTICS (VOLKENBOND).

		Maandgemiddelde			1927						
		1913	1925	1926	Mei	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Oct.	Nov.
Productie van steenkool (1000 tons)	Engeland ¹⁾	24,337	20,590	10,693	22,201	20,107	20,261	20,538	21,442	21,095	21,572
	Ver. Staten	43,088	43,988	50,144	39,416	39,811	35,076	44,864	44,062	46,633	43,118
	Frankrijk ²⁾	3,338	3,921	4,285	4,289	4,236	4,193	4,299	4,133	4,291	4,101
	Duitsland ³⁾	15,842	11,052	12,114	12,297	11,820	12,635	12,997	12,711	13,094	12,864
Productie van ruw ijzer (1000 tons)	Engeland	869	530	208	732	662	656	606	601	606	585
	Ver. Staten	2,601	3,082	3,308	3,445	3,139	2,999	2,995	2,819	2,829	2,691
	Frankrijk ⁴⁾	434	708	783	794	747	769	773	761	796	764
	België	207	212	283	319	302	320	317	309	322	313
Import (voor binnenl. verbruik)	Duitsland ⁵⁾	1,397	848	804	1,130	1,068	1,109	1,116	1,105	1,140	1,119
	Engeland 1000 £ ⁶⁾	54,931	97,223	93,105	84,044	88,712	83,680	81,308	93,374	95,584	96,861
	Ver. Stat. 1000 \$	147,932	348,540	367,788	345,530	355,075	322,239	371,895	350,778	356,000 ¹⁸⁾	345,000 ¹⁸⁾
	Frankrijk 1000 Frs. ⁷⁾	701,778	3674,614	4959,560	4989,497	4557,813	4068,183	3771,146	3571,508	4475,972	4631,779
Export (binnenlandsche producten)	Italië 1000 Lire ⁸⁾	303,803	2183,373	2155,945	1829,402	1905,297	1477,136	1239,686	1137,349	1384,634	1446,717
	D'land 1000 M. ⁹⁾	897,474	1030,171	333,451	1173,269	1197,270	1278,115	1160,798	1174,977	1244,768	1290,773
	Engeland 1000 £ ⁶⁾	43,771	64,448	54,324	63,276	55,982	56,121	59,410	60,488	61,167	70,610
	Ver. Stat. 1000 \$	204,024	401,560	392,617	382,366	348,546	333,350	367,599	416,553	490,000 ¹⁸⁾	461,000 ¹⁸⁾
Inklaringen (1000 tons)	Frankrijk 1000 Frs. ¹⁰⁾	573,351	3812,911	4961,221	4280,826	4417,129	4499,160	4287,185	4545,308	5049,987	4870,540
	Italië 1000 Lire ⁸⁾	209,303	1522,855	1555,883	1286,412	1422,139	1043,846	1091,114	1171,306	1398,263	1308,670
	D'land 1000 M. ⁹⁾	841,436	733,208	815,265	835,128	748,204	847,006	868,562	933,059	960,910	913,606
	Engeland (geladen) ⁶⁾	4,089	4,626	5,348	5,330	5,224	5,310	5,757	5,201	5,444	4,999
Aantal werklouzen in 1000	Ver. Staten										
	(gel. en ballast) ..	4,440	5,782	6,410	6,446	7,022	7,008	7,443	6,506	6,345	
	Frankrijk (geladen)	2,876	3,667	3,677	4,470	4,306	4,394	4,171	4,140	4,138	
	Italië (gel. en ballast)	1,560	1,440	1,485	1,706	1,706	1,522	1,522	1,522		
Indexcijfers van aandeelkoersen	Engeland ¹¹⁾				1,059	1,069	1,114	1,130	1,126	1,156	1,210
	Italië ¹²⁾				216	215	263	292	306	332	376
	Duitsland ¹³⁾				262	240	211	181	179	177	294
Indexcijfers van aandeelkoersen	Ver. Staten ¹⁴⁾				169,2	169,2	175,5	184,7	195,9	188,6	193,1
	Engel. ¹⁵⁾ (1913 = 100)				200	203	201	201	205	213	211
	Zweden ¹⁶⁾ (nom. waarde = 100) ...				153	153	157	166	181	181	180
	Zwitserland ¹⁷⁾ (id.)				199,5	189,9	193,2	197,6	210,9	209,8	213,4
	Nederland ¹⁸⁾ (1921-25 = 100) ..				103	102	102	103	107	112	110

¹⁾ Voor den verkoop beschikbaar. Vanaf einde 1921 zonder Ierland. ²⁾ Incl. bruik. Vanaf 1918 incl. Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 incl. sedert Jan. 1927 excl. het Saargebied. ³⁾ Vanaf 1918 zonder Elzas-Lotharingen. Vanaf 1920 zonder Saargebied en de Pfalz. Vanaf Juli 1922 zonder Poolsch Opper-Silezië. ⁴⁾ Vanaf 1919 inclusief Elzas-Lotharingen. ⁵⁾ Zonder Luxemburg. Vanaf 1918 zonder Elzas-Lotharingen, vanaf 1922 zonder Poolsch Opper-Silezië. ⁶⁾ Vanaf 1 April 1923 met inbegrip van den handel van Groot-Brittannië en Noord-Ierland met den Ierschen vrijstaat en uitgezonderd den buitenlandschen handel van den Ierschen vrijstaat. ⁷⁾ Sedert Januari 1921 gedeclareerde waarde. ⁸⁾ Sedert Januari

1922 nieuwe schatting op grond der gedeclareerde waarden. ⁹⁾ Vanaf Januari 1922 in goudmarken. ¹⁰⁾ Met ingang van 1925 officieele waarde-cijfers. ¹¹⁾ Verplichte verzekering. Sedert April 1922 excl. den Ierschen vrijstaat. ¹²⁾ Geheel werktoes. ¹³⁾ Leden van vakverenigingen; geheel werktoes. Sedert Jan. 1927 mijnwerkers inbegrepen. ¹⁴⁾ Wall Street Journal: 20 gewone aand. Maandgem. in \$. ¹⁵⁾ London and Cambridge Economic Service: 20 gew. aand. ¹⁶⁾ Officieel: Industriele en Scheepvaart-aand. ¹⁷⁾ Nationale Bank: 32 industriele aandelen. ¹⁸⁾ Officieel: 49 gewone aandelen. ¹⁹⁾ Voorl. cijfer.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Table of bank discounts with columns for bank names (e.g., Ned. Wissels, Bel. Binn. Eff., Zwits. Nat. Bk.) and dates.

OPEN MARKT.

Table of open market exchange rates for various locations like Amsterdam, Londen, Berlin, and New York, showing rates for different dates.

1) Call money-koers van 10 Febr. en daaraan voorafgaande weken tm Vrijdag.

WISSELKOERSEN.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table of exchange rates in the Netherlands for various cities like London, Berlin, Paris, Brussels, and Batavia.

Table of exchange rates for various European cities including Zwitserland, Weenen, Praag, Boekarest, Milaan, and Madrid.

Table of exchange rates for Stockholm, Kopenhagen, Oslo, Helsingfors, Buenos Aires, and Montreal.

*) Notering te Amsterdam. **) Notering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Wettelijk gestabiliseerd tusschen 7.53 3/8 en 7.21 1/2.

In het eerste nummer van iedere maand komt een overzicht voor van een aantal niet wekelijks opgenomen wisselkoersen.

KOERSEN TE NEW YORK. (Cable).

Table of cable exchange rates for New York from London, Paris, Berlin, and Amsterdam.

KOERSEN TE LONDEN.

Table of London exchange rates for various international locations including Alexandria, Athene, Bangkok, and others.

ZILVERPRIJS

GOUDPRIJS

Table showing silver and gold prices for London and New York on various dates.

1) in pence p. oz. stand. 2) Foreign silver in 96 p. oz. fine. 3) in sh. p. oz. fine

STAND VAN 'S RIJKS KAS.

Table of the Treasury's financial position showing assets and liabilities.

Verplichtingen.

Table of Treasury obligations and commitments to various banks and institutions.

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTTENDE SCHULD.

Table of the Netherlands-Indies floating debt for various dates in 1928.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 13 Februari 1928.

Activa.			
Binnenl. Wis-	Hfdbk. f	64.551.572,74	
sels, Prom.	Bijbnk. "	2.160.265,98	
enz. in disc.	Ag.sch. "	12.746.932,49	f 79.458.771,21
Papier o. h. Buitenl. in disconto —			
Idem eigen portef.	f	190.553.296,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel. " 190.553.296,—			
Beleeningen			
incl. vrsch.	Hfdbk. f	43.788.233,39	
in rek.-crt.	Bijbnk. "	6.454.869,02	
op onderp.	Ag.sch. "	63.183.817,10	
	f	113.426.919,51	
Op Effecten	f	109.748.819,51	
Op Goederen en Spec.		3.678.100,—	" 113.426.919,51
Voorschotten a. h. Rijk —			
Munt en Muntmateriaal			
Munt, Goud	f	67.747.850,—	
Muntmat., Goud		367.471.557,52	
	f	435.219.407,52	
Munt, Zilver, enz.		28.371.751,57	
Muntmat., Zilver		—	" 463.591.159,09
Belegging $\frac{1}{5}$ kapitaal, reserves en pensioenfonds		23.836.237,27	
Gebouwen en Meub. der Bank		5.000.000,—	
Diverse rekeningen		28.054.120,74	
	f	903.920.503,82	
Passiva.			
Kapitaal	f	20.000.000,—	
Reservefonds		7.027.840,39	
Bijzondere reserve		8.000.000,—	
Pensioenfonds		4.828.439,69	
Bankbiljetten in omloop		774.327.235,—	
Bankassignatiën in omloop		551.288,44	
Rek.-Cour. f Het Rijk	f	24.903.475,42	
saldo's: Anderen		48.754.004,95	" 73.657.480,37
Diverse rekeningen		15.528.219,93	
	f	903.920.503,82	
Beschikbaar metaalsaldo	f	293.424.885,42	
Op de basis van $\frac{1}{5}$ metaaldekking		123.717.684,66	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is		1.467.124.425,—	
Voornaamste posten in duizenden guldens.			

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaalsaldo
4 Fbr. 1928	192.500		314.500	44.900	120.620
28 Jan. 1928	194.700		314.900	45.100	122.700
21 " 1928	196.500		318.200	46.600	123.540
14 Jan. 1928	178.127	17.605	323.023	49.232	121.655
7 " 1928	178.212	18.161	323.012	49.283	122.364
31 Dec. 1927	178.209	17.733	319.844	55.411	121.269
24 " 1927	178.306	17.371	319.214	56.112	120.938
5 Fbr. 1927	195.929	30.150	313.828	66.552	150.848
6 Fbr. 1926	202.723	39.454	346.836	57.438	162.049
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ¹⁾
Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Deknings-percentage
4 Fbr. 1928		156.900		***	54
28 Jan. 1928		156.300		***	54
21 " 1928		162.000		***	54
14 Jan. 1928	12.977	28.695	108.836	31.561	53
7 " 1928	12.979	25.922	114.055	28.323	53
31 Dec. 1927	13.037	24.026	114.541	32.364	52
24 " 1927	13.015	26.133	113.783	31.379	52
5 Fbr. 1927	12.820	20.443	76.752	50.533	59
6 Fbr. 1926	8.166	19.972	52.765	83.542	60
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	44

¹⁾ Sluitpost activa. ²⁾ Basis $\frac{1}{5}$ metaaldekking.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Bankbilj.	Gov. Sec.
8 Febr. 1928	157.565	135.270	289.060	56.250	238.978
1 " 1928	155.378	135.836	288.423	56.250	239.140
25 Jan. 1928	156.203	134.640	288.049	56.250	238.160
18 " 1928	155.540	134.749	290.665	56.250	240.955
11 " 1928	155.002	135.934	296.554	56.250	247.048
4 " 1928	152.303	137.728	297.621	56.250	248.284
9 Febr. 1927	150.189	136.970	283.025	56.250	231.951
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Deknings-perc. ¹⁾
8 Febr. '28	35.576	53.197	15.351	97.305	42.045	37 $\frac{1}{16}$
1 " '28	35.258	55.027	14.341	97.583	39.792	35 $\frac{1}{2}$
25 Jan. '28	35.305	56.717	16.526	98.707	41.313	35 $\frac{13}{16}$
18 " '28	36.484	60.366	19.201	100.132	40.541	33 $\frac{13}{16}$
11 " '28	39.629	64.504	14.854	110.061	38.818	31
4 " '28	48.294	91.716	13.618	142.730	34.325	21 $\frac{13}{16}$
9 Febr. '27	29.873	75.668	14.720	105.625	32.970	27 $\frac{1}{8}$
22 Juli '14	11.005	33.633	13.736	42.185	29.297	52

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in millioenen francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenl. ¹⁾	Zilver	Te goed in het buitenl.	Wissels	Waarv. op het buitenl.	Beleeningen
9 Fbr. '28	5.544	1.864	343	54	1.466	10	1.768
2 " '28	5.544	1.864	343	57	2.081	10	1.686
26 Jan. '28	5.544	1.864	343	56	1.620	8	1.696
19 " '28	5.544	1.864	343	53	1.406	9	1.710
12 " '28	5.545	1.864	343	52	1.271	10	1.747
10 Fbr. '27	5.548	1.864	342	85	3.214	13	2.039
23 Juli '14	4.104	—	640	—	1.541	8	769

Data	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat	Schatkistbiljetten ²⁾	Diversen ³⁾	Circulatie	Rekg. Courant Particulieren	Staat
9 Fbr. '28	22.800	5.906	27.349	58.269	8.831	126
2 " '28	23.100	5.894	27.092	57.765	8.491	155
26 Jan. '28	23.500	5.894	27.302	57.128	10.900	32
19 " '28	23.500	5.893	27.140	57.591	9.979	138
12 " '28	23.800	5.892	27.790	58.160	10.234	135
10 Fbr. '27	31.000	5.614	8.517	52.643	4.815	20
23 Juli '14	—	—	—	5.912	943	401

¹⁾ Waarvan beschikbaar 463 millioen. ²⁾ In disconto genomen wegens voorsch. v. d. Staat aan buitenl. regeeringen. ³⁾ Sluitpost activa.

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Discont.	Div. rekeningen ¹⁾
7 Jan. 1928..	1.108	1.582	592	855	432
31 Dec. 1927..	1.111	1.679	514	860	517
24 " 1927..	1.121	1.482	605	864	511
17 " 1927..	1.121	1.464	621	877	491
10 " 1927..	1.121	1.509	746	871	466
8 Jan. 1927..	1.001	1.556	486	976	443
5 Juli 1914..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa.

. DÜITSCHER RIJKSBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Reichsmark.

Data	Goud	Daarvan bij buitenl. circ. banken 1)	Devisen als gouddekking geldende	Andere wissels en cheques	Beleeningen
7 Febr. 1928	1.886,6	83,5	292,9	2.243,6	22,8
31 Jan. 1928	1.865,3	83,5	296,0	2.372,9	91,2
21 „ 1928	1.863,4	81,4	306,4	2.078,1	23,5
14 „ 1928	1.864,0	81,4	286,1	2.330,9	33,2
7 „ 1928	1.864,5	81,4	285,6	2.635,5	23,1
7 Febr. 1927	1.834,6	107,5	293,4	1.378,3	47,8
30 Juli 1914	1.356,9	—	—	750,9	50,2

1) Onbelast. 2) W.o. Rentenbankscheine 7 Februari 31, 21, 14, 7 Jan. '28. 7 Febr. '27, resp. 36; 25; 45; 80; 50; 80 mill.

NATIONALE BANK VAN BELGIË.

Voornaamste posten in miljoenen Belgas.

Data 1928	Goud		Zilver 1)	Binnen- en buitenlandse wissels	Beleeningen op Belgische Staatsfondsen	Voorsch. ald. Staat voor ingetrokken markten	Circulatie	Rekg. Crt.	
	Munt en metaal	Te goed in en wissels op het buitenl.						Schatkist	Partic.
9 Febr.	743	463	44	548	31	390	2.087	17	85
2 „	743	474	44	542	49	390	2.084	31	96
26 Jan.	741	475	44	559	28	394	2.056	17	139
19 „	741	477	43	556	32	394	2.057	15	143
12 „	734	503	43	569	34	394	2.081	6	161
10 Febr. 2	624	420	39	479	26	400	1.841	24	93

1) Aan de schatkist gecedeerd. 2) 1927.

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Goudvoorraad		Wettig betaalmiddel, Zilver etc.	Wissels	
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes		In herdisc. v. d. member banks	In de open markt gekocht
25 Jan. '28	2.819,1	1.513,3	169,0	385,2	347,3
18 „ '28	2.807,6	1.584,4	167,9	412,1	369,0
11 „ '28	2.807,9	1.575,7	159,3	439,1	392,6
4 „ '28	2.742,5	1.529,1	146,7	520,9	387,1
28 Dec. '27	2.739,1	1.523,9	123,1	609,2	385,5
21 „ '27	2.742,3	1.559,0	115,2	578,2	365,8
26 Jan. '27	2.966,8	1.653,0	166,1	365,2	301,8

Data	Belegd in U.S. Gov. Sec.	F. R. Notes in circulatie	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dekking-perc. 1)	Algem. Dekking-perc. 2)
25 Jan. '28	440,9	1.585,0	2.401,6	134,2	70,7	75,0
18 „ '28	499,4	1.623,8	2.471,6	133,8	68,6	72,7
11 „ '28	545,3	1.679,6	2.517,4	132,6	66,9	70,7
4 „ '28	627,4	1.760,7	2.536,3	132,5	63,8	67,2
28 Dec. '27	603,1	1.813,2	2.473,3	132,5	63,9	66,8
21 „ '27	588,0	1.821,3	2.434,0	132,4	64,4	67,2
26 Jan. '27	302,8	1.688,5	2.245,3	125,5	75,4	79,6

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opschbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in miljoenen dollars.

Data	Aantal banken	Disconto's en beleen.	Beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
18 Jan. '28	653	15.326	6.544	1.804	20.680	6.634
11 „ '28	655	15.443	6.529	1.832	20.863	6.628
4 „ '28	657	15.631	6.426	1.852	20.984	6.611
28 Dec. '27	657	15.493	6.386	1.813	20.494	6.516
21 „ '27	658	15.357	6.431	1.780	20.535	6.504
19 Jan. '27	682	14.284	5.523	1.672	19.030	5.870

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 13 Februari 1928.

De verhooging van het disconto te New York werd in de achter ons liggende berichtsperiode gevolgd door die van verschillende andere banken van het Federal Reserve stelsel, zoodat men van meening is, dat weldra alle 12 banken van dit stelsel hun rentevoet op het verhoogde peil van 4 pCt. gebracht zullen hebben. Op den omvang van de omzetten of op het koersverloop ter beurze van New York heeft dit vooruitzicht niet den minsten invloed uitgeoefend. Integendeel zijn de woorschotten, aan beursmakelaars verstrekt, opnieuw toegenomen, zoodat een tot nu toe nooit geziene hoogte werd bereikt. Ook de koersen van de voor-aanstaande fondsen hebben een opgaande beweging ingeslagen. Aan den anderen kant hoopt men in de kringen van de financieele leiding, dat de uitbreiding van het handelscrediet, welke gewoonlijk tegen het voorjaar wordt opgemerkt, ook ditmaal zal plaats vinden, waardoor het ter beschikking van de fondsenmarkt staande geld automatisch zal worden verminderd. De beurs heeft echter met deze opvatting tot op dit oogenblik geen rekening gehouden.

De fondsenmarkt te Berlijn is bijzonder kalm geweest. Er viel evenwel een vaste ondergrond op te merken, welke tegen het einde van de berichtsperiode iets markanter is geworden, in verband met het feit, dat de commissie uit den Amerikaanschen senaat het wetsontwerp tot teruggeving van Deutsche eigendommen in de Vereenigde Staten heeft aangenomen, zooals het de volksvertegenwoordiging had verlaten.

Te Londen is de aandacht geconcentreerd geweest op sommige aandelen. Verschillende industriele papieren, welke in de laatste weken op den voorgrond zijn getreden, werden ook thans weder uit de markt genomen. Daarentegen waren rubberaandelen sterk aangeboden, in verband met het onderzoek, dat naar de werking van het stelsel Stevenson zal worden ingesteld en in verband waarmede men een afschaffing van dit stelsel tegemoet ziet. Ook de markt voor „gilt-edged“ fondsen was eenigszins gedrukt, ten gevolge van de gehouden troonrede, waaruit de conclusie viel te maken, dat met belastingverlaging geen rekening mag worden gehouden.

De markt te Parijs was onregelmatig. De financieele debatten in de Kamer hebben naar voren gebracht, dat voorloopig nog niet zal worden gestabiliseerd; dientengevolge zijn de buitenlandse opdrachten geringer in aantal geworden. Ook de beschouwingen van de financieele pers hebben aanleiding gegeven tot inkrimping van orders. De aandacht werd nl. gevestigd op de omstandigheid, dat de feitelijke stabilisatie van den franc thans reeds zoolang is volgehouden; dat vermoedelijk reeds in de balansen van de meeste instellingen de goudwaarde tot uitdrukking zal zijn gebracht. Daarentegen was de beleggingsmarkt vast.

Ten onzent heeft de markt enkele opmerkelijke momenten gehad. De beleggingsafdeeling is iets rustiger geworden, nu aan de beleggingsvraag van het begin van deze maand eenigszins is voldaan. Toeh is de grondtoon opgewekt gebleven en hebben de meeste van de nieuwe emissies een goed onthaal gevonden. 6 pCt. Ned. Werk. Schuld 1922: 106, 105 1/4, 105 1/2; 4 1/2 pCt. Ned. Werk. Schuld 1917: 101 1/2, 101, 100 1/2; 4 1/2 pCt. Ned.-Indië 1926: 98 1/2, 98 1/4, 98 1/2; 5 pCt. Brazilië 1903 £100: 84 1/2, 84 3/4; 5 pCt. Brazilië 1913 £20—100: 75, 75 1/4; 8 pCt. Sao Paulo 1921: 107 1/2, 107 1/4, 107, 107 3/4.

Van de verschillende aandelenafdeelingen heeft de rubbermarkt de meeste aandacht getrokken door een plotse linge en scherpe daling van het koerspeil. De rubberprijs heeft op den dag van bekendmaking van het onderzoek naar de werking van het stelsel-Stevenson een val van ongeveer 2 d. per pond te zien gegeven en in verband hiermede is de vraag naar rubberaandelen sterk ingekrompen. Dit inkrimpen van de vraag is, meer dan het ontstaan van aanbod, oorzaak geworden van een gevoelligen achteruitgang van het koerspeil van rubberaandelen. Later is weliswaar eenig herstel ingetreden, doch over het algemeen zijn de meeste noteeringen aanmerkelijk lager dan die van een week geleden. Amsterdam Rubber: 305 1/4, 308, 297 1/2, 298 1/2; Deli Batavia: 243, 246, 236 1/2, 239 1/4; Hessa Rubber: 435 1/2; 430, 422, 426 1/2; Indische Rubber: 365, 360, 362, 369 1/4; Java Caoutchouc: 213 1/2, 204, 208, 209 1/4; Kali Telepak: 337, 338, 329, 331; Kendeng Lemboe: 418 1/2, 420, 409, 405 1/4, 407; Ned.-Ind. Rubber & Koffie: 328, 332, 326, 325; R'dam Tapanoeli: 162, 163 1/2, 157, 155 1/4; 157; Serbadjadi: 308 1/4, 311, 303 1/2, 301 1/2; Sumatra Caoutchouc: 263, 264, 260 1/2, 261 1/2, 260; Sumatra Rubber: 290, 287, 286 1/2, 287; Ver. Ind. Cultuurond.: 192, 194 1/2, 187 1/2, 188 1/4; Intercontinental Rubber: 17 1/4, 17 1/2, 16 1/2.

Daarentegen heeft de tabaksmarkt blijken gegeven van

groote opgewektheid. Voornamelijk betrof dit aandelen Deli Butavia Tabak. De kooplust stond in verband met geruchten, volgens welke de maatschappij zou overgaan tot het uitgeven van nieuwe aandelen met een hieraan verbonden „claim”. Een bevestiging van deze geruchten werd tot nu toe niet vernomen. Arendsburg: 694, 695; Besoeki Tabak: 528, 530, 540; Deli Batavia: 599, 607½, 612½, 624½, 635¼; Deli Mij.: 471¼, 474¼, 478½, 479; Oostkust: 273½, 275¼, 269½, 268½; Senambah Mij.: 520, 522¼, 518, 525, 526½.

Ook de afdeling voor *industriële fondsen* heeft groote levendigheid aan den dag gelegd. Voornamelijk kunstzijde-soorten waren gezocht, in verband met de besprekingen omtrent een prijsregeling, welke tusschen de voornaamste produceerende maatschappijen plaats hebben gevonden. Vooraan stonden hierbij aandelen Hollandsche Kunstzijde Industrie, waarbij wellicht echter andere overwegingen hebben gegolden. Ook Philips-aandelen waren weer zeer gezocht. De aandelen van de margarinegroep stonden eenigszins op den achtergrond, doch met een vaste stemming. Centrale Suiker Mij.: 104½, 105½, 104¼; Hollandsche Kunstzijde Industrie: 159½, 166, 164¼, 169½, 180½; Jurgens: 280¼, 283¼, 284¼; Maekubee: 128¼, 129½, 132¼, 134; Ned. Kabelfabrieken: 438, 447, 462, 476; Ned. Kunstzijdefabriek: 418, 416¼, 417, 424¼; Philips Gloeilampenfabr.: 576¼, 580½, 584¼, 584½; Zweedsche Lucifer Mij.: 385, 380¼, 382, 378.

Suikeraandelen hebben een verdeeld verloop gehad. Terwijl aandelen H.V.A. hun koerspeil iets konden verbeteren, had het aanbod in de minder courante soorten een lichte reactie ten gevolge. Besito Cultuur Mij.: 275; Cultuur Mij. der Vorstenlanden: 177, 176½, 175¼, 176½; Handelsverg. Amsterdam: 794, 795, 792½, 802, 800½; Javasche Cultuur Mij.: 398½, 393, 397, 394, 390; Maron: 270, 265, 264¼; Moormann: 441, 438, 431, 432; Ned.-Ind. Suiker Unie: 295, 292, 291, 289½; Poerworedjo: 123½, 124, 122; Sindanglaet: 448, 445, 441; Tjepper: 800, 810, 803.

Ook de *petroleumafdeling* is niet opgewekt geweest. Omtrent een eventuele beëindiging van den strijd tusschen de Koninklijke en de Standard Oil zijn nog geen ambtelijke berichten ontvangen, zoodat het publiek de voorkeur heeft gegeven aan een afwachterende houding. Dordsche Petr. Ind. Mij.: 323, 321¼, 320½, 317; Geç. Holl. Petr. Cy.: 195, 196½, 194, 190; Kon. Ned. Petr. Mij.: 347½, 348½, 345½, 343¾; Perlak Petroleum: 80¼, 81¼, 79½, 78; Peudawa: 23½, 26, 24; Marland Oil: 35¼, 34¼, 34½.

Scheepvaart-aandelen waren stil en weinig veranderd. Holland-Amerika Lijn: 87, 85¼, 86; Java-China-Japan Lijn: 132½, 131½, 130½; Kon. Ned. Stoomboot Mij.: 95¼, 95, 94¼; Ned. Scheepvaart Unie: 200½, 201½, 199½, 198¾, 200¼; Stoomv. Mij. Nederland: 197¼, 198½, 198¼. Groote belangstelling hebben, van *aandelen in electriciteitsondernemingen*, aandelen A.N.I.E.M. getrokken. Naar ter beurze verluide, zou men bij de stijging van dit fonds moeten denken aan controle-aankopen door een buitenlandische groep. Alg. Ned.-Ind. Electr. Mij.: 290¼, 295¼, 301¼.

Aandelen in Indische houtondernemingen waren vast, doch liepen tegen het einde van de berichtswEEK iets achteruit. Javasche Bosch Mij.: 104¼, 105½, 105¼, 103½; Ned.-Ind. Houtaankap Mij. aand.: 17¼, 18¼, 21, 19¼, 18½; 5-j. 6 pCt. obligaties: 77, 78, 77; 5-j. 5 pCt. obligaties: 70, 73, 72¼; 5-j. 4 pCt. obligaties: 63¼, 66, 64.

Mijnaandelen bleven stil, doch met een neiging tot reactie. Alg. Exploratie Mij.: 86½, 84¼, 82¼; Billiton Ie Rubriek: 920, 918, 917, 915; Boeton Mijnbouw Mij.: 167, 162½, 161½, 167, 164½; Müller & Co.'s Mijnbouw Mij.: 88¼, 87¼, 88¾, 90; Redjang Lebong: 154, 149, 145¼, 149¼, 147¼; Singkep Tin Mij.: 433, 428, 423, 420.

De afdeling voor *bankaandelen* was vast. Amsterdamse Bank: 185½, 185½, 187, 186½, 187; Incasso Bank: 129¼, 128¼, 129½; Javasche Bank: 347; Koloniale Bank: 268, 268½, 267¼, 266¼, 267½; Ned.-Ind. Handelsbank: 176¼, 175½, 176¼, 177; Ned. Handel Mij.: 174½, 173, 171½, 173¼; Rotterdamsche Bankvereniging: 98½, 98¾, 98¼, 98¾; Twentsche Bank: 145¼, 145, 146, 146¾.

De *Amerikaansche markt* heeft slechts voor enkele fondsen de aandacht getrokken — zooals Chicago Milwaukee — doch de grondtoon is, vooral voor industriële soorten, opgewekt geweest. American Smelting & Ref. Cy.: 173¾ (ex div.), 175¾, 180, 181¼; Anaconda Copper: 114¼, 113½, 115, 116; Studebaker: 63¼, 65¼, 64¼, 65¼; U. S. Steel Corp.: 144¼, 146, 145¼, 145¼; Atchison Topeca: 186½ (ex claim), 187¾, 187; Baltimore & Ohio: 112½, 112; Erie: 53¾, 51¼, 53¼, 52½, 53½; Missouri Kansas & Texas: 36¼, 34¾, 35½, 36½; St. Louis & San Francisco: 108½, 111½, 112; Union Pacific: 185¼, 185½, 190½; Wabash Railway: 58¼, 55¼, 57¼.

GOEDERENHANDEL:

GRANEN.

14 Februari 1928.

Tarwe: Gedurende de eerste dagen van de afgelopen berichtswEEK bleven de prijzen van tarwe regelmatig verder inzakken. In de meeste centra begon het artikel tarwe er vrijwel hopeloos uit te zien, daar nu reeds week aan week de prijzen heel langzaam maar gestadig bleven dalen, de verschepingen toenamen en de kooplust steeds verminderde. Aan het eind van de vorige week is er evenwel een reactie ingetreden. Op Donderdag reeds waren de transacties in de Rotterdamsche termijnmarkt ongewoon levendig. Het was duidelijk dat er van outsiders belangstelling kwam voor tarwe op het lage niveau en dit oefende zijn invloed uit op den consumptiehandel, zoodat den volgenden dag niet alleen in Rotterdam, doch ook in Hamburg aanzienlijke hoeveelheden Laplatatarwe uit de markt genomen werden. De betere vraag op het Continent heeft ook op de Engelsche markt haar invloed uitgeoefend. De prijzen in Argentinië gingen weliswaar niet veel omhoog, maar de Argentijnsche verschepers verhoogden toch hunne verdelingen niet onbelangrijk ten gevolge van het feit, dat de laagste prijzen gebaseerd waren op de zeer lage vrachtcijfers, die enkele reeders wel gedwongen waren geweest aan te nemen als gevolg van het gebrek aan vraag. Zoodra er weer eenige vraag voor Platatarwe ontstond, bestond er ook weer vraag naar vrachtruimte, met het gevolg dat de vrachtcijfers onmiddellijk naar boven gingen.

Laplatatarwe vormt op het oogenblik wel de hoofdschotel, maar bij de verschepingen, die deze week weer bijzonder groot waren, treffen wij bovendien een ongewoon groote hoeveelheid tarwe aan, afgeladen van de Amerikaansche Westkust. Terwijl op het oogenblik de stemming voor tarwe wel veel verbeterd is, heeft de markt zich toch nog niet voldoende ontworsteld aan den druk der ruime verschepingen en gezien dat de voorraad tarwe onderweg naar Europa zeer groot is, zelfs nog grooter dan verleden jaar toen in dezen tijd de consumptie zoo enorm groot was, is het nauwelijks te verwachten dat wij van nu af aan een sterke stijging van tarwe tegemoet kunnen zien. Daarvoor zou noodig zijn in de eerste plaats een aanzienlijke verbetering van de consumptie en in de tweede plaats een aanhouden van ongunstige berichten over den nieuwen oogst. Deze berichten zijn evenwel, wat de Vereenigde Staten betreft, wat gunstiger geworden en ofschoon het wel waarschijnlijk is, dat er een groot percentage wintertarwe zal moeten worden omgeploegd, is het aan den anderen kant toch vrij zeker, dat de bebouwde oppervlakte in het voorjaar minstens even groot zal blijken als verleden jaar, aangezien de uitzaai in het najaar zoo veel grooter was. Van andere landen hebben de oogstberichten weinig te beteekenen in dezen tijd van het jaar, zoodat ze de markten niet beïnvloeden.

Rogge: De vraag naar rogge is nog steeds niet verbeterd, doch door de verbetering van de tarweprijzen, zijn ook de roggeprijzen wat gestegen; vooral in Noord-Amerika was deze stijging niet onbetekenend.

Maïs: In tegenstelling tot wat men kon verwachten, waren de verschepingen van La Plata wat grooter dan een week geleden. Dit heeft evenwel weinig invloed gehad, aangezien afladers nog zoo goed als niet maïs van den ouden oogst offereeren. De Europeesche markten zijn betrekkelijk kalm geweest voor Platamaïs. De prijzen hebben zich goed kunnen handhaven en in enkele van de markten waar de prijzen gedrukt waren, zijn de vraagprijzen aanmerkelijk verbeterd, maar tot groote omzetten is het nergens gekomen. In onze markt was aanvankelijk veel belangstelling voor Amerikaansche mixedmaïs. Na 7 Februari zijn de markten in de Vereenigde Staten bijna voortdurend gestegen, waardoor de vraagprijzen te hoog geworden zijn. Wegens gebrek aan vrachtruimte, althans tot de noteeringen, waarvoor in den laatsten tijd werd afgesloten, zijn enkele verschepers ertoe overgegaan contracten terug te koopen. De premie voor maïs aan de zeehavens is, in verband met de onmogelijkheid nieuwe zaken voor export tot stand te brengen, verminderd. De verschepingen van Noord-Amerikaansche maïs zijn wel iets ruimer geworden, maar zijn toch nog steeds niet van groote beteekenis; het grootste gedeelte is voor onze markt bestemd.

Zuid-Afrikaansche maïs heeft wederom een bescheiden rol gespeeld. In verhouding tot andere maïsoorten, waren de prijzen matig. Hetzelfde geldt in nog sterkere mate voor Egyptische maïs, welke men slechts angstvallig koopt, omdat deze maïs nu en dan in ongezonden toestand is aangekomen.

Gerst: Het aanbod van gerst was ook in de afgelopen week beperkt. Noord-Amerika heeft over het algemeen de prijzen verhoogd, maar in de Europeesche consumptie-

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Aires			Soorten	13 Febr. 1928	6 Febr. 1928	14 Febr. 1927
	Tarwe Mei	Mais Mei	Haver Mei	Tarwe Febr.	Mais Febr.	Lijnzaad Febr.				
11 Feb. '28	130 $\frac{1}{2}$ ¹⁾	93 ¹⁾	55 ¹⁾	10,75 ¹⁾	9,30	14,95 ¹⁾	Tarwe (Hardwinter II) ¹⁾	13,50	13,25	15,07 $\frac{1}{2}$
4 " '28	129 ¹⁾	89 ¹⁾	54 $\frac{1}{8}$ ¹⁾	10,80 ¹⁾	9,10	15,05 ¹⁾	Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	12,80	12,70	13,15
11 Feb. '27	141 $\frac{1}{8}$	81 $\frac{1}{8}$	46 $\frac{1}{8}$	11,20 ¹⁾	6,— ¹⁾	14,70 ¹⁾	Mais (La Plata) ¹⁾	224,—	220,—	167,—
11 Feb. '26	169 $\frac{1}{8}$	81 $\frac{1}{2}$	41 $\frac{1}{2}$	13,45	7,30	15,65	Gerst (No. 2 barley) ¹⁾	242,—	237,—	231,—
11 Feb. '25	177 $\frac{1}{2}$	127 $\frac{1}{8}$	54 $\frac{1}{2}$	16,95 ¹⁾	11,20 ¹⁾	24,05 ¹⁾	Haver (Canada 3) ¹⁾	13,—	13,—	11,50
20 Juli '14	82	56 $\frac{1}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	14,05	14,—	12,55
							Lijnzaad (La Plata) ¹⁾	360,—	369,—	380,—

¹⁾ per Mrt.

¹⁾ per 100 KG. ²⁾ per 2000 KG. ³⁾ per 1960 KG.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	5/11 Febr. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	5/11 Febr. 1928	Sedert 1 Jan. 1928	Overeenk. tijdvak 1927	1928	1927
Tarwe.....	19.730	182.476	180.770	—	3.800	6.494	186.276	187.264
Rogge.....	1.372	7.355	26.263	—	—	—	7.355	26.263
Boekweit.....	—	4.622	3.286	—	—	67	4.622	3.353
Mais.....	36.905	129.208	149.590	16.060	33.451	28.104	162.659	177.694
Gerst.....	10.206	38.190	37.171	—	2.120	890	40.310	38.061
Haver.....	6.686	16.474	8.508	—	—	100	16.474	8.608
Lijnzaad.....	8.911	22.381	13.702	4.983	28.242	15.108	50.623	28.810
Lijnkoek.....	4.758	29.375	13.434	—	100	—	29.475	13.434
Tarwemeel.....	2.650	21.636	14.163	1.104	6.029	5.503	27.665	19.666
Andere meelsoorten.....	344	2.001	2.072	—	—	—	2.001	2.072

markt heeft men weliswaar eveneens wat hogere prijzen betaald, maar de omzet bleef zeer gering. Ook de Donau was met beperkte hoeveelheden aan de markt tot ongeveer dezelfde prijzen als waartoe Noord-Amerikaansche gerst te koop was.

Haver: Over het algemeen was er meer belangstelling voor Laplahaver en de prijzen konden zich ten volle handhaven. Ook voor andere soorten was er wat meer vraag, zoo ook voor de betere kwaliteiten, afgeladen van de Oostzee.

SUIKER.

De verschillende suikermarkten blijven nog steeds onvast en lusteloos.

In New York fluctueerden de noteringen voor Spot Centr. alsook op de termijnmarkt slechts weinig en sloten op eenige punten beneden het slot der voorafgaande week n.l. op: Sp. C. 4.24; Mrt. 2.51; Mei 2.58; Juli 2.68; Sept. 2.76; Dec. 2.83.

De ontvangsten in de Atl. havens der V.S. bedroegen deze week 51.000 tons, de versmeltingen 49.000 tons tegen 50.000 tons in 1927 en de voorraden 172.000 tons tegen 167.000 tons.

Voor prompte koloniale ruwruisuker zweefde de prijs om 2 $\frac{1}{2}$ d.c. c. & fr. New York. Zaken waren echter niet van grooten omvang. Raffinadeurs in de V. S., die nog steeds niet gevend zijn aan de regels hunner nieuwe Vereeniging, handhaven vooralsnog een mondjesmaatpolitiek.

De Cubastatistiek is als volgt:

	1928	1927	1926
	Tons	Tons	Tons
Cubaansche prod. tot 7/2....	—	1.072.512	1.310.343
Weekontv. afscheephavens ..	195.638	183.339	192.274
Totaal sedert 1/1 tot 4/2....	335.907	634.934	924.655
Werkende fabrieken.....	166	171	172
Weekexport.....	52.804	78.787	101.306
Totale export 1/1 tot 4/2....	82.796	231.700	478.103
Voorraad afscheephavens ...	—	429.578	377.188
Voorraad Binnenland.....	306.301	419.421	449.975

D. r. G. Mikusch publiceert eene nieuwe raming van den Europeeschen bietsuiker oogst met een totaal van 8.034.000 tons (incl. Rusland met 1.510.000 tons), welke 69.000 tons lager gegrepen is dan zijne Decemberraming. Dit verschil wordt voornamelijk veroorzaakt door de lagere ramingen van Polen en Brittannië met resp. 50.000 en 35.000 tons minder.

In Engeland daalden noteringen op de termijnmarkt weder tusschen 1 $\frac{1}{2}$ d. en 2 $\frac{1}{4}$ d., doch bestond op de lagere prijzen meer belangstelling, zoodat de markt vrij levendig was. Het slot was als volgt: Febr. 15/6; Mrt. 15/6 $\frac{1}{2}$; Mei 15/9 $\frac{1}{2}$; Aug. 16/-; Dec. 16/-.

Op Java verkochten de V.I.S.P. nog wat No. 16 & hooger uit oogst 1928 tot f 14,—, waarmee hunne verkoopen uit den a.s. oogst op een totaal van 441.000 tons werden gebracht. De afscheepingen gedurende Januari bedroegen

volgens officieele gegevens 158.100 Metr. tons. Voor tweedehands suiker fluctueerden de prijzen zoo goed als niets; de markt was stil.

Hier te lande bleef de markt de geheele week kalm. Aan het einde brokkelden de noteringen ietwat af wegens ruimer aanbod; het slot was Mrt. f 16 $\frac{1}{2}$; Mei f 17 $\frac{1}{2}$; Aug. f 17 $\frac{1}{2}$ en Dec. f 17 $\frac{1}{2}$, alles afdoeningen. De omzet bedroeg deze week 3850 tons.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Maart	Londen			New York 96° Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per Mei/Juni	Cuba's 96° c.i.f. Maart	
13 Feb. '28	kristalsuiker basis 99° f 16 $\frac{1}{8}$ / ₁₆	Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
6 Feb. '28	" 17 $\frac{1}{8}$	31/9	13/0 $\frac{1}{2}$	11/10 $\frac{1}{2}$	—
13 Feb. '27	" 20 $\frac{1}{8}$ / ₁₆	31/9	13/0 $\frac{1}{2}$	12/-	4,24
13 Feb. '26	" 17 $\frac{1}{8}$ / ₁₆	37/3	16/1 $\frac{1}{2}$	15/4 $\frac{1}{2}$	4,83
		31/9	14,9	11/10 $\frac{1}{2}$	4,24
4 Juli '14	ruwruisuker basis 88° f 11 $\frac{1}{8}$ / ₃₂ basis 99° f 14 $\frac{1}{8}$ / ₃₂ ¹⁾	18/-	—	—	3,26

¹⁾ Het verschil tusschen ruwruisuker 88° en krist.suik. 99° is aan te nemen op f 3 p. 100 KG.

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons. Manchester, d.d. 8 Februari 1928.

Aan de geleidelijke daling, die sedert het midden van de vorige maand in prijzen van Amerikaansche katoen heeft plaats gevonden, is in de laatste dagen der vorige week een einde gekomen en prijzen zijn thans ongeveer een kwart pence hooger dan de laagste noteringen een week geleden. De Liverpoolmarkt is kalm geweest. Men adviseert de farmers in Amerika de eventueele met katoen te bebouwen oppervlakte niet uit te breiden, daar zij door elke vergroting van de acreage later gedwongen zouden kunnen worden hun oogst met verlies te verkoopen. Egyptische katoen is eveneens kalm geweest en de prijs, zoowel van Sakel als van Uppers, is gedurende de afgelopen week vrij regelmatig geweest, doch de laatste dagen ongeveer een kwart pence per lb. gestegen.

De kalme stemming in de garenmarkt is ongetwijfeld een gevolg van de katoenpositie. Over het algemeen wordt er weinig gerapporteerd, hoewel hier en daar spinners goede zaken gedaan schijnen te hebben. Deze schijnen zich voornamelijk beperkt te hebben tot koopers, die het oogenblik gunstig achten om tot goedkope prijzen in te dekken. In getwijnde garens is bijna uitsluitend wat gedaan voor binnenlandsch verbruik, terwijl er slechts weinig biedingen van het Continent en het Verre Oosten aan de markt waren. Spinners van Egyptische garens, hoewel voor het meeren-deel vrij goed bezet, rapporteeren geen nieuwe zaken en een opleving van den handel zou ongetwijfeld welkom zijn.

Indië blijft in prijzen belangstellen, doch slechts een klein gedeelte van de biedingen vandaar is hoog genoeg geweest om tot zaken te leiden. Orders zijn voor het grootste gedeelte klein en prijzen onvoldoende.

De doekmarkt heeft eenigszins op de reactie in katoen-prijzen gereageerd en er waren gisteren teekenen, die op meer activiteit en belangstelling wezen. Dit is een gunstig feit, daar het bewijst, dat men op de verschillende markten levendig in katoenen manufacturen belangstelt en tevens, wat wij in onze vorige berichten reeds schreven n.l., dat overzeesche koopers zich afzijdig hielden, daar zij klaarblijkelijk geen vertrouwen hadden in de steeds dalende katoenmarkt. Behalve deze betere stemming is er geen aanmerkelijke verbetering te rapporteeren, hoewel van het Oosten in het algemeen, met uitzondering van Calcutta, de vraag toeneemt en bescheiden hoeveelheden fancygoederen voor China, De Straits en de meeste deelen van Indië gekocht zijn.

Liverpoolnoteeringen Oost. koersen 31 Jan. 7 Feb.
 1 Feb. 8 Feb. T.T. op Br.-Indië 1/6 1/6
 F.G.F. Sakellaridis 16,80 17,10 T.T. op Hongkong 2/0 2/0 1/8
 G.F. No. 1 Oomra 7,20 7,20 T.T. op Shanghai 2/7 2/6 1/4

Noteering voor Loco-Katoen.
 (Middling Uplands.)

	10 Febr. 1928	3 Febr. 1928	27 Jan. 1928	10 Febr. 1927	10 Febr. 1926
New York voor Middling ...	18,45 c	17,65 c	18,40 c	14,15 c	20,85 c
New Orleans voor Middling	17,96 c	17,19 c	17,91 c	13,90 c	20,23 c
Liverpool voor Middling ...	10,07 d	9,79 d	10,32 d	7,64 d	10,54 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
 (In duizendtallen balen).

	1 Aug. '27 tot 3 Febr. '28	Overeenkomstige periode	
		1926/27	1925/26
Ontvangsten Gulf-Havens.	6750	10063	7630
" Atlant.Havens			
Uitvoernaar Gr. Brittannië	749	1722	1633
" "t Vasteland etc.	3261	4126	3133
" " Japan.....	738	977	770

Voorraden.
 (In duizendtallen balen).

	3 Febr. '28	Overeenkomstig tijdstip	
		1927	1926
Amerik. havens.....	2292	2877	1504
Binnenland	1134	1406	1927
New York	192	171	69
New Orleans	512	647	469
Liverpool	549	987	592

KOFFIE.

De vaste stemming hield ook in de afgelopen week onveranderd aan. In Brazilië liepen de prijzen der kost- en vracht-aanbiedingen van Rio ongeveer 2/- op; die van Santos waren onveranderd à 1/- hooger. Nederlandsch-Indië was met Robusta zoogoed als onveranderd.

Aan de Rotterdamse termijnmarkt liepen de noteeringen der verschillende maanden van het Gemengd contract nog 5/8 à 1 ct. op.

De afzet was, hoewel niet groot, toch wel iets beter dan in de vorige week. Er kwamen verschillende zaken tot stand op afscheep van Brazilië en van Indië en in loco ging ook meer om dan in de laatste weken het geval was geweest.

Berichten, dezer dagen per mail uit Brazilië ontvangen, bevestigden, dat tot in de eerste helft van Januari het weder bepaald ongunstig is geweest en dat de planters dientengevolge met groote moeilijkheden hebben te kampen gehad. Zooals reeds bekend was, hebben hevige regens den pluk en de bereiding van den loopenden oogst vertraagd en is die oogst zelfs niet onbelangrijk door regen beschadigd geworden. De droogte, die daarna intrad en wederom te lang duurde, schijnt werkelijk van nadeeligen invloed geweest te zijn op den bloei van den volgenden oogst. Dit geldt vooral voor den Staat Sao Paulo, alwaar eerst op 10 Januari de regenval begonnen is en tot begin Februari, met uitzondering van enkele droge dagen, heeft aangehouden. De droogte in het einde van het vorig jaar heeft, naar thans bericht wordt, al het vocht uit den bodem gehaald en de groote zonnewarmte heeft een deel van de vrucht verbrand, terwijl een ander deel in zoodanige mate heeft geleden, dat het slechts onvoldoende tot rijpheid zal kunnen komen. Ook wordt geklaagd, dat aan de

boomen de nieuwe takken, waaraan zich de bloesem voor den oogst van 1929/30 moet vormen, zeer klein zijn gebleven. In hoeverre de regen, die in Januari ingevallen is, op een en ander nog invloed ten gunste heeft kunnen uitoefenen, valt op het oogenblik nog niet te beoordeelen, doch algemeen schijnt men in het productieland van meening te zijn, dat een deel van de aangebrachte schade niet meer te herstellen is.

De prijzen van gewoon goed beschreven Superior Santos op prompte verscheping zijn thans ongeveer 98/- à 100/- per cwt. en van dito Prime ongeveer 102/- à 104/-, terwijl zij van Rio type New-York 7 met beschrijving, prompte verscheping, bedragen 70/6 à 71/6.

Van Robusta op aflading van Nederlandsch-Indië zijn de prijzen in de eerste hand op het oogenblik:

Palembang Robusta, Januari-verscheping, 33 3/4 ct.; Palembang Robusta, Februari-verscheping, 33 1/2 ct.; Palembang Robusta, Maart-verscheping, 33 1/4 ct.; Bankoelen Robusta, Februari-verscheping, 35 1/2 ct.; Mandheling Robusta, Februari-verscheping, 38 1/2 ct., alles per 1/2 K.G., cif, uitgeleverd gewicht, netto contant.

De officieele loco-noteering van Superior Santos werd verhoogd van 60 op 62 ct. per 1/2 K.G.; die van Robusta bleef onveranderd 46 ct.

De noteeringen aan de Rotterdamse termijnmarkt waren aan de ochtend-call als volgt:

	Santos-contract basis Good				Gemengd contract basis Santos Good			
	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.	Mrt.	Mei	Sept.	Dec.
14 Febr.	48 7/8	47	46	—	43 1/2	42 1/8	40 7/8	40
7 "	48 7/8	47	46	—	42 3/4	41 1/8	40 1/2	39 3/8
31 Jan.	48 7/8	47	46	—	41 7/8	40 3/4	39 3/8	38 7/8
24 "	48 7/8	47	46	—	42 1/2	41 1/2	40 1/4	39 3/8

De slot-noteeringen te New-York van het aldaar geldende gemengd contract (basis Rio No. 7) waren:

	Maart	Mei	Sept.	Dec.
11 Febr.	\$ 14,02	\$ 13,85	\$ 13,38	\$ 13,23
6 "	" 13,80	" 13,63	" 13,30	" 13,17
30 Jan.	" 13,61	" 13,44	" 13,17	" 13,06
23 "	" 13,62	" 13,42	" 13,18	" 13,10

Rotterdam, 14 Februari 1928.

(Mededeeling van de Vereniging voor den Goederenhandel te Rotterdam.)

Noteeringen en voorraden in Brazilië.

Data	te Rio		te Santos		Wisselkoers te Rio op Londen
	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 1)	Voorraad (In Balen)	Prijs (No. 4)	
13 Febr. 1928	352.000	25.525	1.005.000	33.000	6
6 " 1928	350.000	24.850	937.000	33.000	6
30 Jan. 1928	350.000	24.375	947.000	33.000	6
14 Febr. 1927	216.000	24.850	1.058.000	26.000	5 1/2 1/32

Ontvangsten uit het binnenland van Brazilië in Balen.

Data	te Rio		te Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
11 Febr. 1928	45.000	2.635.000	181.000	6.570.000
12 Febr. 1927	50.000	2.645.000	214.000	5.944.000

1) in Reis.

THEE.

In de stemming van de theemarkt kwam in de afgelopen week weinig verandering. Daar waar de thee van dezelfde kwaliteit of iets beter was, wat schenk en inhoud betreft, waren de prijzen vast en van 1/4 tot 1/2 d. hooger, terwijl bij teruggaande kwaliteit vooral bij ordinaire soorten, ietwat lagere prijzen werden aangelegd.

Het gemiddelde prijsniveau kon in vergelijking met de vorige week nog iets verbeteren, terwijl er ook betere vraag bestond voor thee voor exportdoeleinden.

De afleveringen uit entrepôt voor binnenlandsch verbruik zijn zeer bevredigend en toonen ook in de eerste week van Februari een vermeerdering aan boven verleden jaar.

Het weerbericht van de Noordelijk Britsch-Indische theedistricten geeft voor het meerendeel een normale weersgesteldheid aan; andere theedistricten melden daarentegen abnormale droogte.

Amsterdam, 13 Februari 1928.

COPRA.

De markt was aanwankelijk vast gestemd, hoofdzakelijk ten gevolge van dekkingen door „shorts”, terwijl ook het

Oosten zich terugtrok. Later werd de markt wederom iets gemakkelijker, daar de hooge prijzen door consumenten niet betaald werden.

De markt sluit met koopers voor:

Ned.-Indische fms., alle termijnen f 33¼
 „ „ Mixednopad, alle termijnen „ 32¼

IJZER.

De vaste stemming der ijzer- en staalmarkt, waarvan wij in ons vorig overzicht melding maakten, duurt voort.

In het begin van deze maand bracht het O.S.P.M. (Frankrijk) de prijs van moulage voor Maart op 445 frcs.

Nadat onlangs in Frankrijk een verkoopbureau voor halfafabrikaten en balken is tot stand gekomen, werd dezer dagen bericht, dat de kwestie van nauwere aaneensluiting der betreffende producenten in België thans opnieuw aan de orde is gesteld.

	Notering in de week van		
	29 J./4 F. 1928	5/11 Febr. 1928	7/13 Febr. 1927
Ruwijzer:			
<i>f. o. t. furnace</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Cleveland Foundry no. 1	67½	67½	88
„ „ „ 3	65/-	65	83
„ „ „ 4	64/-	64	82
Hematite East Coast mixed numbers	70	70	90½
<i>Wagon départ Longwy (Lotharingen)</i>	Frs.	Frs.	Frs.
Moulage	435,—	435,—	510,—
Semi-phosphoreuse	470,—	470,—	545,—
<i>ab Werk Rheinl.-Westfalen</i>	Mk.	Mk.	Mk.
Giessereiroeisen no. 1	86.50	86.50	88.—
„ „ „ 3	82.—	82.—	86.—
Hämatit.....	87.50	87.50	93.50
<i>f. o. b. Antwerpen</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Gieterij ruwijzer no. 3..	62	62-63	72½-75
Walsproducten.			
<i>f. o. b. Antwerpen (vrijbl.)</i>	Sh.	Sh.	Sh.
Stafijzer	102-102½	102½	97½
Plaatijzer 5 mM.....	120	120-122	117½-118½
„ 3 „	125	125-127	127½-128

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Stan- daard	Koper Electro- lytisch	Tin	Lood	Zink
13 Febr. 1928 ..	61.15/-	66.15/-	227.17/6	20.-/-	25.12/6
6 „ 1928 ..	62.5/-	66.12/6	242.15/-	21.2/6	25.17/6
30 Jan. 1928 ..	62.15/-	66.15/-	249.17/6	21.2/6	26.5/-
24 „ 1928 ..	62.17/6	67.-/-	251.17/6	21.15/-	26.5/-
14 Febr. 1927 ..	54.12/6	61.7/6	308.7/6	28.17/6	30.7/6
20 Juli 1914 ..	61.-/-	6	145.15/-	19.-/-	21.10/-

STEENKOLEN.

Het Three Counties Scheme, waarvan in ons vorig artikel sprake was, staat te worden veranderd in een Five Counties Scheme, aangezien zoo goed als besloten is, dat ook Cheshire en Lancashire zullen toetreden, zoodat de Midlands een vrijwel aaneengesloten front voor den verkoop naar buiten zullen vertoonen. Van een eensgezind optreden in Wales is tot dusver niets gekomen. Verder is er sprake van nieuwe besprekingen tusschen Engelsche en Duitsche producenten met betrekking tot een verdeeling onder elkaar van de Europeesche afzetgebieden, met uitsluiting van Amerika. Een en ander, gekoppeld aan de groote vraag naar cokes en naar vette kolen in Duitschland, geeft de markt ongetwijfeld een vaster aanzien. De eenige soorten kolen, die in Duitschland overvloedig zijn, zijn halfvette- en magere kolen.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde f 9,75
 Durham Ongezeefde „ 10,75
 Cardiff 2/3 large 1/3 smalls „ 11,75
 Schotsche Gezeefde „ 10,—
 Yorkshire Gewassen Doubles „ 12,—
 Westfaalsche Vetsföder „ 13,15
 „ Vetsstukken „ 14,40
 „ Smeenootjes „ 13,90
 „ Gasvlamföder „ 13,15
 „ „ Gietcokes „ 16,25

alles per ton van 1000 KG. franco station Rotterdam/Amsterdam.

Ongezeefde bunkercolen f.o.b. Rotterdam/Amsterdam f 10,—. Markt vast. 14 Februari 1928.

VRACHTENMARKT.

Van de Noord-Amerikaansche graanvrachtenmarkt kan nog geen opleving worden vermeld. Van St. John N.B. is eenige vraag naar de Middellandsche Zee, op basis van 15 cents, misschien 15½ cents per 100 lbs. per einde Februari/begin Maart. Van de Golf van Mexico werd een kleine boot bevracht naar Rotterdam voor prompte belading, tegen 14½ cents, hetgeen misschien kan worden herhaald voor Februari met de optie Denemarken op basis van 19 cents één haven. Van Montreal is vraag naar tonnage voor de maanden Mei, Juni, September; October en November op basis van 14 tot 14½ cents naar Antwerpen of Rotterdam, 15 tot 15½ cents Hamburg of Bremen, optie Middellandsche Zee tegen 17½ cents.

De slappere tendens van de suikervrachtenmarkt van West-Indië bleef voortduren daar bevrachters het grootste gedeelte van hun behoefte aan tonnage hebben gedekt. De vrachten zijn natuurlijk minder geworden en wordt momenteel naar het Continent 16/3 en naar U.K. 16/6 in uitzicht gesteld.

De North Pacific was kalm. Er werd de afgelopen week slechts één boot bevracht, nl. een 7000 tonner per 25 Febr./15 Maart naar U.K./Continent tegen 30/- (6 d. minder voor Antwerpen of Rotterdam).

Ook de markt van La Plata bleef kalm. De vraag naar tonnage was beperkt en daar prompte tonnage aan de markt is, zijn de vrachten verder gezakt. Eenige reeders hebben hun booten reeds naar Chili en de Kaap gedirigeerd daar zij de lage vrachten niet willen accepteren. Van Buenos Aires is tegen 16/6 bevracht naar Antwerpen/Hamburg range per prompt en 18/9 van boven La Plata havens voor dezelfde positie.

De slappe tendens van de thuismarkt van La Plata heeft de bevrachters van Chili gelegenheid gegeven om wilde tonnage te verkrijgen tegen nog lagere vrachten en een 6300 tonner (komende van La Plata) werd bevracht van 1/2 havens Italt/Pissagua range naar Bordeaux/Hamburg range tegen 26/-, optie Noord-Spanje 27/- of Middellandsche Zee 28/-, 1/10 Maart belading.

De oostelijke afdelingen waren kalmer en de vrachten zijn over het algemeen gezakt. De eenige definitieve lading van Saigon is per Maart/April naar Liverpool, rijstmeel, tegen 30/- misschien 31/3. De vraag naar tonnage voor rijst van Burmah was wederom gering en daar het aanbod van tonnage grooter is als de vraag, zijn de vrachten verder gezakt. Terwijl in het begin der week tonnage van 75/8500 tons 26/3 voor Febr./Maart werd betaald naar Antwerpen/Hamburg range, werd nadien een 7000 tonner bevracht per 10/25 Maart tegen 26/-. Voor suiker van Mauritius werd een 7000 tonner gedaan naar Londen, Liverpool, Greenock per begin Maart belading tegen de onveranderde vracht van 23/- basis 1 lshaven.

Van den Donau ging niets om, terwijl van de Zwarte Zee de vracht nominaal 11/6 is naar U.K./Continent.

De Middellandsche Zee bleef, voorzover de vrachten betreft, onveranderd, doch de vraag naar tonnage is flink. Voor erts werd o.m. betaald: Bizerta/Port Talbot 6/-, Bougie/Rotterdam 4/9, Hornillo/Rotterdam 5/-, Valencia/Rotterdam 6/1½. Voor fosfaat werd betaald: Bougie/Rotterdam 6/3, Sfax/Nantes 5/3. Van de Golf van Biscaye was iets meer vraag en de vrachten zijn iets beter geworden. Er werd o.m. betaald: Bilbao/Rotterdam 5/4½, Tyne Dock 6/3, en Glasgow 6/7½.

De uitgaande kolenvrachten van Engeland waren vaster in alle richtingen. Naar Zuid-Amerika zijn de vrachten zelfs 9 d. gestegen. Van Wales werd o.m. betaald: Rouaan 3/9, Genua 8/9, Konstantinopel 11/-, Pernambuco 11/6, Buenos Aires 12/3 en van de Oostkust: Aarhus 5/6, Hamburg 3/9, Genua 8/- en Buenos Aires 12/-.

RIJNVAART.

Week van 5 t/m. 11 Februari 1928.

De aanvoeren van zeezijde bleven onveranderd. Scheepsruimte zoowel naar den Boven- als naar den Benederijn bleef voldoende beschikbaar. De vraag bleef met uitzondering voor erts naar Dortmund, gering. De vrachten bedroegen: voor erts naar de Ruhrhavens f 0,35 met ¼ en f 0,45 met ½ lostijd; naar Dortmund/Hardenberg: max. f 1,60 met ¼ en f 1,70 met ½ lostijd; naar den Bovenrijn: ca. f 1,— per last met verkorten lostijd. Het sleeplood werd genoteerd volgens het f 0,30 tarief. De waterstand bleef gunstig, in het laatst der week sterk wassend.

In de Ruhrhavens bleef de toestand onveranderd.

DE TWENTSCHE BANK

Amsterdam - Rotterdam - 's-Gravenhage - Almelo - Dordrecht - Enschede - Hengelo -
Oldenzaal - Utrecht - Zaandam - Zwolle

Maandstaat op 31 Januari 1928

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor waarborg gedeponeed	f	1.158.300,—
Deelneming in de firma B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen	"	7.020.000,—
Deelneming in bevriende Bankinstellingen f 9.408.075,01 waarvoor in geld gestort	"	7.083.375,01
waarvoor effecten gedeponeed	f	2.324.700,—
Effecten van Aandeelhouders gedeponeed bij bevriende instellingen	"	3.000.000,—
ten eigen gebruike	"	32.754.000,—
Kassa, Wissels en Coupons	"	38.078.700,—
Nederl. Schatkistbiljetten en promessen	"	37.189.466,31
Saldo's bij Bankiers	"	4.509.534,07
Daggeldleeningen	"	23.011.927,60
Eigen Effecten en Syndicaten	"	700.000,—
Prolongatiën gegeven	"	12.714.908,52
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek.-Crt. f 115.688.300,17	"	16.128.790,—
Af: loopende Promessen	"	6.067.000,—
Voorschotten op Consignatiën	"	109.621.300,17
Gebouwen	"	1.653.579,80
	"	5.963.180,—
Totaal	f	264.833.061,48

CREDIT

Kapitaal	f	36.000.000,—
Reservefondsen	"	9.265.825,78
Buitengewone Reserve	"	1.800.000,—
Reserve Credietvereniging	"	2.912.803,24
Aandeelhouders voor gedeponeede Effecten als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B	f	1.158.300,—
in Leen-Depot	"	36.920.400,—
Zieken- en Pensioenfonds	"	38.078.700,—
Deposito's	"	3.029.879,74
Prolongatie-Deposito's	"	54.322.800,57
Saldi Rekeningen-Courant	f	8.544.800,—
" " " voor gelden in het Buitenland ..	"	78.889.461,02
	"	7.832.955,39
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen	"	86.722.416,41
Daggeldleeningen	"	829.643,04
De Nederlandsche Bank	"	6.200.000,—
Te betalen Wissels	"	1.680.251,84
Geaccepteerd door derden	"	9.920.327,83
Diverse Rekeningen	"	3.167.598,49
	"	2.358.014,54
Totaal	f	264.833.061,48

In verband met de jongste wijziging onzer statuten zijn op dezen maandstaat de posten, betrekking hebbende op de afdeling „Credietvereniging” gecombineerd met andere overeenkomstige posten, met uitzondering van het „Reservefonds Credietvereniging” over welks bestemming in de in April a.s. te houden jaarlijksche algemeene vergadering van aandeelhouders eene beslissing zal worden genomen.

Het „Waarborgfonds Credietvereniging” is inmiddels, door restitutie aan de rechthebbenden, komen te vervallen.

Nederlandsche Handel-Maatschappij

Amsterdam

Gestort kapitaal f 80.000.000,— Statutaire Reserve f 40.000.000,—

AGENTSCHAPPEN TE ROTTERDAM EN 'S-GRAVENHAGE

Rente voor Deposito's:

Direct opvorderbaar	2 % per jaar	6 maanden opzegging	3½ % per jaar
1 maand opzegging	2½ % „ „	12 „ „ „ „	4½ % „ „
3 maanden opzegging	3 % „ „		

Voor andere en VASTE termijnen, zoomede voor groote bedragen rentevergoeding nader overeen te komen.

SAFE-DEPOSIT

WERKSPoor AMSTERDAM

ROLLEND SPOORWEGMATERIEEL

SCHEEPSSTOOMWERKTUIGEN

SCHEEPSDIESELMOTOREN

IJS- EN KOELMACHINES

SUIKERMACHINERIEËN

IJZERCONSTRUCTIES

SCHEEPSTURBINES

POLDERGEMALEN

LOCOMOTIEVEN

STOOMKETELS

De Nationaliteit der
Naamlooze Vennootschap

door

Mr. Dr. A. WOLFSBERGEN

Prijs f 3.90

Verkrijgb. bij den Boekhandel en bij
Nijgh & v. Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij — Rotterdam

De Gemeente-Administratie
van Brussel organiseert ieder
jaar in April

De Officieele en Internationale Handelsjaarbeurs van Brussel

De meest actieve Jaarbeurs
voor de Handelwereld.

3.000 Exposanten behorende
tot 25 Naties.

750.000 Bezoekers-Koopers.

Administratie: JUBELPARK, BRUSSEL.
Correspondenten in het Buitenland:
De Belgische Consulaire Ambtenaren;
De Belgische Kamers van Koophandel;
De Agenten der Belgische Spoorwegen te
Bazel, Barcelona, Keulen, Londen, Luxemburg,
Montreal, New York, Parijs en Romé.

De 9e Handelsbeurs te Brussel zal
gehouden worden van 12-25 April 1928

Aanteekenboek voor Rijksbelastingen

(Vermogens-, Verdedigings-, Rijks-
inkomsten- en Personeele Belasting)

9e, geheel bijgewerkte druk - Prijs f 1.-

Alom verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij Nijgh & van Ditmar's
Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

'S-GRAVENHAGE

ROTTERDAM

BATAVIA

AMOY, AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALON-
GAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
SWATOW, TEGAL, TJILATJAP, TOKIO, WELTEVREDEN, YOKOHAMA.